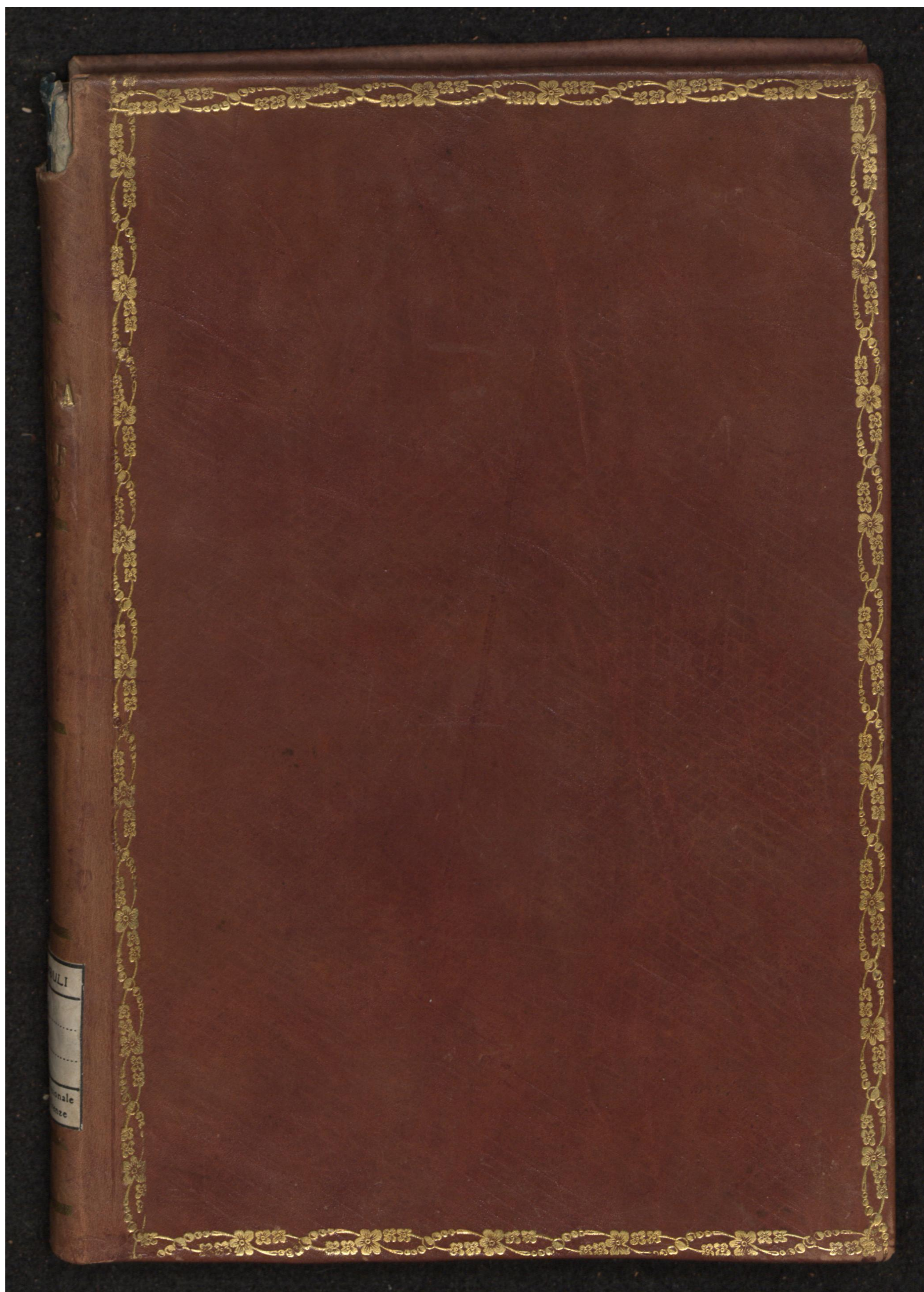
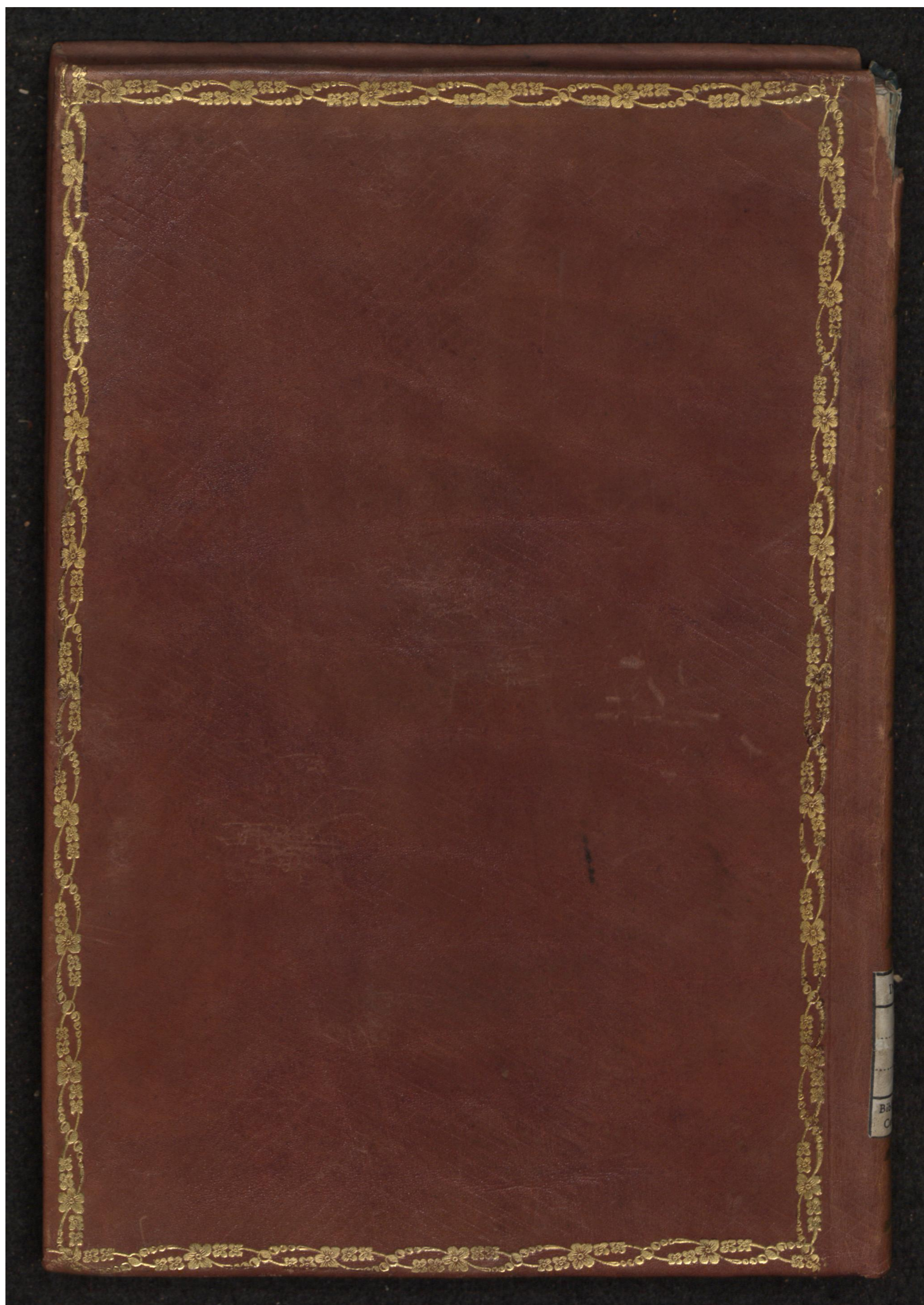

ARS
METRIC
ROMA
1483
INCUNABULI
A
5
3
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Incipit accessus metricam ducturus ad artem
Quos iuuat ipsius pyeridumqꝫ color

Si quis amat fieri metrici candoris alimnus
Hoc modicum sollers aggrediatur opus.
Vtqꝫ sit incepti cupidus que cōmoda prestet
Exquirat cuius mille notare potest
Hinc etenim ratio prime deprebenditur artis
Que reliquis tanq̄ Ianua prestet iter
Hinc & sillabici seruatur cautio iuris
Qua sine quisquis erit cogitur esse rudis
Adde qꝫ hac celebri nitido super etbere cura
Laudibus illustres fama perennis babet
Ignauum premit̄ pauido cunctamine uulgus
Cui parit inuisam syllaba rara moram
Cogitur accentus uarios errare per omnes
Et confusa suis uerba referre sonis
Quod procul excussit uitium prefata notare
Doctus in ambiguis istius artis ope
Versibus bis nr̄i cupiat monimenta libelli
Qui de castalio pocula fonte cupit
Pauca quidē fateor breuitatis amore notaui
Plura sed in paucis nosce repertus erit
Si quia sit noster labor bic ad mota repellet
Lumina: nec poterunt facta moderna pati
At faueant operi sublato nomine saltem
Quod facit: ut studiis cogar obesse meis

Aut si transgressum uideant hęc scripta tulisse
Non est qui facile dicat ubiq; bene.
Vt tamen infelix saties tua pectora liuor
Hoc tibi solamen littera canta refert
Non totū nostrū est. sed scripsimus ex alieno
Quicquid laudandū dixero tutus habe
Non fuit hoc nostri tantum reperire laboris
Sed quę iam fuerant dicta ligare simul
Nullus in hoc igit̄ titulū liuoris haberet
Cura hoc nō nihilū: q uelit esse uigil.

Ad habendam metrici dictaminis notitiā: quę in breuitate ac lōgitudine maxime cōsistit syllabas: lr̄as: dictiones: & pedes cōstat esse putiles quibus incognitis ad predictā scientiā peruenire non potest. Cum ad hoc igit̄ explicādi nr̄a pn̄s uerset̄ intentio / uigilāter & accurate de singulis agendum est. Sed quia hominū cōsuetudo ad modū breui loquio delectat: quasi de spatioso lacu amenū riuolū ꝑtrahamus: & hęc sub quodam cōpendio sollicite ꝑstringamus: ita tamen q; nec exanguis breuitate inueniat̄ arrida: nec tumida: prolixitate cōfusa: Interdū etenim late scribētes supflua narratiōis ubertate memorie studiose obsistūt: & breuitati nimiū intendētes diffusam cohartando materiam steriles saltus posteritati relinqunt. Neutrum igit̄ & utrunq; attingētes a. lr̄a incipiamus: et linea meditatiōis

indeflexa dn̄o duce ad reliqua ꝓcedamus

Lr̄a est minima pars cōposite uocis id est illius uocis: que cōstat ex cōpositione lr̄aꝝ. Vel lr̄a ē uox: que scribi potest indiuidua. dicit̄ autē lr̄a: uel quasi legitera eo ꝙ legentibus iter prebeat uel a lino linis: seu a lituris: ut quibusdā placet. dicunt̄ etiā elementa lr̄e: sed abusiue. Elemēta enim sunt proprie ipse ꝓnuptiationes. lr̄e uero ipsarum note. Lr̄e accidūt tria: nomē: figura: et potestas. Nomē: ut a. b. figura: quam uidemus lr̄is representare. potestas ipsa pronuptiatio

Lr̄aꝝ hec quinq; sunt uocales. a. e. i. o. u. Cetere uero sunt cōsonantes. Vocales dicunt̄: qa p se uocē faciūt. & sine eis uox lr̄alis ꝓferri nō pōt. Vn̄ dicunt̄ uocales dicte qa dant suū sonū. siue sua nomīa p se. quaꝝ due trāseunt ī cōsonātes. s. &. u. qn̄ ꝑponunt̄ uocalibus ī eadē syllaba: ut Iuuo & uenus & uates. ꝓ duplici autē cōsonāte accipit̄. I. cū in eadē dictione ei cōsonanti pre/ponitur uocalis: ut maior: troia nisi hoc fiat per cōpositionē: ut reieci. tūc. n. ē simplex cōsonās sicut ī principiis dictionū. preterea sunt quedā dictiones ī fine quaꝝ. I. ē duplex cōsonās. licet nō sit inter duas uocales ut cui et huic que mo nasyllaba sūt. qa una sillaba supari debēt a gtō iure secūdi modi ꝓnominis. et qualis ibi ē: talis

retinet in dtō. qn̄q̄ tamen diuisim inueniuntur & sic uocalis: quę prius erat cōsonās. ut hic ille cui cernis. Iustus huic pater est. sed nobis non licet. ꝙ ei semꝑ est bisyllabū fit ad differentiam hei interiectionis. In pōpei uultei & huiusmodi uocatiuis similiter est. I. cōsonās duplex q̄a una syllaba suꝑantur a suis nomīatiuis: ī q̄bus. I. est duplex est cōsonans. Et est notandū ꝙ duo. ii. geminata qn̄q̄ ꝓ una ponunt̄ ī scansione: ut dii p̄cor a nobis omen remouete sinistrū. Ille urbē patauii cū lingua catonis & ennii. V. uero poitū inter. g. uel. q. & uocalē in eadē syllaba uim lr̄a. u amittit ut līgua & q̄a. & si ponit̄ post. s. sequēte a. uel. e. abicit̄ de metro ī scāsione. in his maxīe exēplis. suadeo: suauis: suesco cū suis deriuatiuis & forte ī paucis aliis. dicimus cū hoc scandimus Sadeo ꝓ suadeo: sauis ꝓ suauis: sesco uel setus: pro suesco & suetus. Exēpla q̄d male ꝑsuades: utinā bene cogere posses. Lōgius a sero sauior exit odor. Stulta loqui fatuus consueuit recta pitus: Et male ꝑsuasit immoderatus amor. q̄uis q̄dam nō semꝑ subtraxerūt. Oratius furesq̄ ferreq̄ suete. Sedulus. Cuius bonus leue cuius uirga ferre suaue

Attendenda est hic quędā trāsmutatio: quę fit de. I. & V. in scansione. loco enim cōsonantium positę uertunt̄ ī uocales qn̄q̄: ut syluę p̄ribus:

que Oratius posuit trisyllaba dicẽs. Nũc mare nũc sylue. Syllaba lõga breui subiecta uocatur Iambus. Iussaq; naiades plerades: deianira psol/uẽda Iason: Iacintus et huiusmõi sepe inueniũt in scansione diuidi. Cõtra eedem cũ sit uocales uertunt ĩ cõsonãtes: ut qbusdã uidet. Intenuia ariete: abiete: pariete & similibus que sic scan/dunt: ut cõsonantẽ secũde syllabe trahãt ad primam & uocalẽ: que remanet imutẽt ĩ cõsonantẽ sequentis syllabe. hoc modo ariete: tenuia. uel põt dici q ibi sit procelleumaticus pes positus p dactilo. teste Prisciano. Exẽpla. Tenuia nec lane p celũ uellẽ ferri. Eodẽ modo labat ariete crebro: abiete costam zc.

Notandũ est etiam q si dictio desinit ĩ uocalẽ & sequens incipiat a uocali. prima abicit de metro: ut in his exẽplis. Quãdo ego nõ timui gra/uiora picula ueris. Omne solũ forti pria est: ut piscibus equor. Neqtia ẽ: q te nõ sinit eẽ senẽ. Ille ego q quondã et ce. Dicimus. n. ĩ scãsione: quandego & pri ẽ. qd dicit fieri p sinalimpham que ẽ cõglutinatio pluriũ uocalium ĩ unam. Si inueniat utraq; uocalis remanere poetica licẽtia est. Eadẽ. n. auctoritate: qua poete uocalẽ sepe subtrahũt de metro: cũ dimittere ĩueniunt. sed raro quod faciunt diuersis modis ita. s. q qñq; remanet longa: ut hic. Sit pecori auibus. qñq;

breues ut hic.o.longum formose uale uale inqt
iolla.& hic credimus: ut q amāt sibi somnia fin/
gunt. Idē faciūt de diphthongo lōga remanet
ut hic.Musę aonides seu aonie aganippe.Breuis
fit: ut hic.Insulę Ioniū. & hic utraq; fit.sancte o
Iuuenis tibi sit sapientię ardor. hoc enī optinuit
uocalis: ut altera uocalis ante ipsam. necnon et
diphthōgus ī alia et dictiōe corripiet̄ p facilē
trāsitū.Breuis quoq; uocalis remanere inuenit̄:
ut eripe ensem. Nobis autē nullum istoꝝ licet:
debemus enim a cōsonāte sequentē dictionem
incipere si ꝓcedēs desinat ī uocalē.et si ꝓ con/
sonante accipiat̄: ut in cui ꝓpter sonū uocalis:
quē ibi habet.In medio quoq; dictionū inueni/
untur uocales subtrahi. Sūt enim tā simplicia q̃
composita:quę metrū sępe cogit sincopari:una
uocaliū subtracta:ut aureo:alueo:cereis et simi
lia.sic p̄hendo:cōprehēdo:repostū:ꝓ depositū
et seclū:piclū:oraclū:ꝓ seculū:piculū: uinculū:
oraculū.Exēpla.Nō erat hic aries uillo specta/
bilis aures.Sed me q timidā prędēt|hostis erat
Quod facere debemus: ꝓut ratio pedū ostēdit
in scansione faciendū.Cōposita quoꝝ iunctura
subtrahitur uocalis:sunt hęc:deinceps:deinde:
deest:deerat: Semianimis: Semiiustus:& huiōi·
dicimus.n.ī scāsione.dinde:dinceps:dest·derat
Semanimis & semiustus. Preterea sciendū ē:ꝙ
queq; uocalis quādoq; aspirat̄.a.ut habeo.e.ut

hereo.i.ut hic.o.ut homo.u.ut humus.& q̃tuor ex cõsonantibus.c.p.t.r. C.ut michi.P.ut Phi lippus.T.ut thetis.R.ut rhenus.& nota:ꝙ uo calibus aspiratio pręponi. Consonantibus uero debet postponi:ut hiulcus trisyllabũ ẽ.Ierusalẽ & Iesus:uel dicamus nõ aspirãda eẽ ꝑmittamus usum superare:qͣ nõ latine dictiones sunt. Vah & aha ĩ q̇bus aspiratio uidet̃ supponi uocalibus nõ sunt integre dictiones. Sed uaha & aha. Ibi aũt remanet aspiratio:ut signũ sublate uocalis.

De Consonantibus

De consonantibus dicendum est. Consonantes dicunt̃ idest simul sonantes:qͣ simul sonant cũ uocalibus. Earꝫ sex sũt Semiuocales.l.m.n.r.s. x. Alię uero sunt mutę. Semiuocales dicunt̃:qͣ nõ ita plenã uocẽ hñt sicut uocales q̃rũ queq̧ terminat dictionẽ.l.ut sal.M ut templũ.N.ut carmẽ.R.ut cęsar.S.ut deus.x.ut pax.Et harꝫ nomina incipiũt ab.e.& desinũt ĩ semiuocalẽ:ut el.em.en.er.es.pręter hoc nomẽ.x.qđ ab.i.inci pit. Semiuocaliũ due sunt liq̇dę.l.&.r. Liquidę dicuntur:qͣ qñq̧ liquescũt ĩ metro positę post mutas in eadẽ syllaba ꝑmittũt uocalẽ p̄cedẽtẽ qñq̧ bręuiari:& eã faciũt cõmunẽ si naturaliter est bręuis:ut.p̃ris.uñ Comp̃res:& cõpatres.Ala cres:& alacres dicere possumus ĩ metro.Cõma tres & Confratres tm̃ dicimus:qͣ uocales hñt longas:qđ potest uideri per eorꝫ nominatiuos:

Compater:Cōmater: alacer:Confrater.in q̄bus ſola muta ſequit̄ hāc uocalē.a. Si uero liq̄da fit mutę cōtinuatę.a.que lōga erat:nō mutat̄. quę bręuis erat/ ſit cōmunis. Illas aūt:q̄ hac notitia nō euident. q̄a ī eis muta ſiue liq̄da nō inuenit̄: ut aratrū: tenebre cōmunes iudicamus : p̄ hoc q̄ breues inueniuntur. Bręues enim p̄dicto mō poſſunt fieri lōge. licet lōge eodē mō nūq̄ fiant bręues. Et ē notandū: q̄ talia nec ī eccleſiaſtica lectione nec in uulgari p̄nūctione licet p̄duci: ſed tāntūmō ī metrica ſcanſione. Exēpla coīum ſunt hęc. Atraq̃ ciclopū manibus fabricata ci/clopum. eſt primo ſimilis uolucri: mox uero uolucris. dicimus & tenebrę coīter atq̃ tenebrę.

De . M .

M quoq̃ liqueſcit in metro. ſed tm̄ apud grę/cos ut · · abicitur aūt de metro quotienſcūq̃ terminat dictionem ſequente uocali: ut hic. Illū expirantē tranſfixo pectore flāmas. Omnibus hoc uitiū ē cantori/bus inter amicos. ut nūq̄ inducāt animū cātare rogati. Magnanimū eacidē formidatāq̃ tonāti Vetuſtiſſimi aūt nō ſemp̄ ſubtrahebāt ut Enni us in hoc uerſu. Inſignita fore tū milia militum octo. Sed neutrum liceat: nec ei aliā apponere dictionem niſi quę a conſonante incipit̄. ut ſum pius ęneas. De medio quoq̃ dictionis quādoq̃ ſubtrahitur.

De .N.

N .in quibusdam compositis nō debet scribi: sed pnunciari: ut circūago. Circūeo. apud grecos sepe liquescit. apud latinos rarissime. Ouidius Piscesanque gnidon grauidamque ameūta metallis. Prosp. Nec tn̄ bos toto depellit federe gnarus Quod nobis minime licet. de iūctura cōpositio nis subtrahit in quibusdā: ut coeo. S. quoque fre/ quēter amittit uim suā ī metro: et sepe liquescit ut ī istis ponite spes sibi quisque. Linquimus insani ridētes premia scribe. Terga sedēt crebro macu lis distincta smaraddo. Subtrahit etiā cū prece dente uocali: ut ī his. Interse coisse uiros & de/ cernere ferro. Quis cruor effusus cāpis tibi bel la peregit. Oua parire solet genus pēnis zc̄. S. uidet liquescere postposita: ut hic. Vocibus al/ terius diuina poemata fallūt: nō facit: qa. sp. po nunt ibi p.p. greca. x. cuius nomē incipit ad I. p apostrephen. I. p cōuersionē greci nominis qd est. xi. a quo descēdit. est duplex cōsonans. Recipit. n. pro. cs. uel. gs. ut pax pacis. p. gs. ut rex regis. Ideoque facit positionē ī metro: ut dux erat ille gregis. Sic etiā fax: grex: nix: & pix: et crux: quarum uocales naturaliter sūt corrupte per Lucanus. x. posuit post correptā uocalem quasi esset simplex cōsonās in hoc enim uersu. Tales phama canit tumidum super equora exersem Construxisse uias. auctoritatis excessus fuit.

De Mutis

Nunc de mutis agendũ est. Mutę dicunt̃ non quo uoce penitus careãt: sed q̃a q̃tũ ad cõpatione benesonantiũ parũ sonãt: & sunt nouẽ. b. c. d. f. g. q. p. t. k. Quaꝝ tres idẽ elementũ repsentant c. k. q. quare due illarũ uident̃ supflue. Sed. k. penitus supfacua ẽ q̃uis usus habeat eã ĩ qbus/dam dictionibus grẹcis ponere: ut kirie cãba. q. nulla alia causa scribit̃: nisi ut ostendat. u. positũ post se pdere uim lr̃ę: ut qs. Mutaꝝ nomĩa ab illis mutis incipiũt & in. e. desinũt. ut be. ce. de. ge. pe. te. prẹter nomina istaꝝ. s. k. q. f. nomẽ enĩ. k. desinit in. a. & scribitur sic. ka. quia tractũ ẽ a greco. Capa nomẽ. q. desinit in. u. q̃a ipsa. q. indictiõe nunq̃ scribitur sine. u. & debet sic scribi. quu. f. uidetur semiuocalis similitudine nõis quia eius nomẽ ab. e. incipit & in. f. desinit hoc mõ. ef. Sed muta magis modis ostenditur multis descẽdit. a. in. fi. greca: que est muta. Et liquidis preponitur ĩ eadẽ sillaba: nec dictionẽ terminat aliã a suo nomine. qm̃ omẽs semiuoles faciũt ut dictũ ẽ. q̃re semiuocales esse nõ põt.

De. H.

H. non est littera: sed tantum aspirationis nota uocalis non est. quia nõ facit uocem per se. Cõsonans non est quia iuncta cum consonante nõ facit positionẽ: ut patet hoc uersu. Solus hr̃e potes. qdẽ tam̃ usi ea ꝓ cõsonãte ex ipa faciũt.

ut in his exemplis. Vir humilis mesto celū con-
scendit ab alto. Mors fera per hnminem miser
sibi subdidit orbem.

De. y. &. z.

Restat de duabus litteris grecis. y. & z: quibus
utimur in grecis dictionibus tātū seu barbaris.
ut ymnus: gaza. quarū una ē uocalis scilicet. y.
& ea utimur pro. I. altera est semiuocalis. s. z.
que duplex cōsonans est. Accipit̄ ꝓ duabus. ss.
maza pro massa. pitizo ꝓ pitisso. sue tn̄ duplici-
tatis potencias clementius agit. z. quā alie du-
plices. s. x. &. i. que cum faciunt p̄cedēte sillabā
tm̄ lōgam ista facit cōmunē si naturaliter fuerit
breuis: ūde dicit̄: adquam. z. datur producit̄ &
breuiat̄ quod possunt fieri per hoc exemplū
Condita gaza polo sacros uacuare gazarum.

Determinatio in quibus sillabis
p̄dicte regule cōsiderāde sūt.

Et est notandum: ꝙ huiusmōi regulas: quas de
mutis & liquidis prediximus: sine de. x. et. z.
ad precedentes dictiones extendere nō debe-
mus: correptam ꝑnim alterius ꝑtis uel dictiōis
nō ob hoc licet ꝓduci: sed tantū ꝑiusdē: & hoc
tam in simplicibus: ut pateat q̄ in cōpositis: ut
replet. Si aūt apud grecos inueniatur correpta
uocalis in fine dictionis produci muta & liq̄da
in alia dictione sequentibus: seu a liq̄da duplici
auctoritati ē ascribendū. ut ī his exēplis: estusꝗ

pluuiasq̃ lapeq̃ tribuliq̃ absint terrasq̃ tractus
q̃ maris ante is. ut ꝓsegete spicas sepe stillãtis
ocelli. & etiã in fine pedis. Iam Iamq̃ sed. Illud
ante. x. ut dirimoq̃ xantoq̃. ante. z. ut euriq̃ zi
phirios tonant. Sed nobis non licet. x. sequẽte
producere seu corripere uocalẽ p̃cedẽtis dicti
onis si correpta fuerit. corripe autẽ consitẽter
possumus correptam. Muta & liquida sine. z.
in alia dictiõe sequẽtibns muta & liq̃da: ut hec
diruta creta licet regina creusa triũphas. z. ut
hic Munera zachei sensit numerosa zacintus
uel zachinctus hec de litteris ad p̃ns sufficiant
dicta.
Litterarum alie sint uocales: alie consonantes:
Vocales sunt. a. e. i. o. u. quarum due scilicet. i.
&. u. accipiuntur pro consonantibus &. I. ꝓ sim-
plici & duplici cõsonante accipitur. u. uero pro
simplici tantum.

De Consonantibus.

Cõsonantium alie sunt semiuocales. alie mute.
Semiuocales sũt sex. l. m. n. r. s. x. haꝝ due snnt
liq̃de. l. &. r. x. uero ẽ duplex cõsonans. Relique
sunt simplices. Mute sunt nouem que simplici
ter simplices sunt. post has sunt due grece. y:
uocalis &. z. semiuocalis et duplex. h. nõ est lr̃a
& ideo est a reliqnis separata.
Hec tibi snpposite mõstrabit forma tabelle.

Littera.

Vocalis	Cōsonā.	Muta
	Seīuocalis	
A.e.i.o.u.		b.c.d.
	L.m.n.r.s.x.z.	f.g.k.
		p.q.t.
ꝓcōsonāte	ꝓcōso. liq̄da	simplex
	Grę̄ca	duplex
ꝓ duplici cōsonanti	ꝓ simplici cōsonanti	y z

Vt firmat noua lex abecedarius est rex.
Omneq́ nāq́ regit doctrina q̄ sibi credit
Incipit a prima que sit mōstrādo figura
Quelibet ut pateat reliq̄s post īdice mōstrat
QVas habet uxores duplices & simpliciores
Sed ꝙ b. sterilis fuit; est & uilior illis
Hanc ideo spreuit & ab illis dissociauit.
Que contristat̄ ꝙ ab agmine dissociatur
Tq́ dum plorat laniatis crinibus orat
Hanc ut suscipiat crudelis ut nec sibi fiat
QVi respondit ei laniato crine dolenti
Dic michi q̄d ploras me cur laniata ꝑ oras
Multas uxores habeo michi te meliores
Nil ualet hic fletus rogo sit tibi sermo q̄etus
Non te suscipiam sic ut coniunx tibi fiam

Ordine subsequitur dicendū sillaba qd sit
Et que communis longaue siue breuis.

QVid sit sillaba.

Sillaba est cōprehentio litterarum consequens sub uno accentu & uno spiritu indistanter pro lata: ut do. dicitur aūt sillaba a sillabin quod est comprehendere. eo quod queq; sillaba litterarum est comprehensiua quāuis etiam unius uocalis enūctiatio sillaba dicatur: ut a. sed hoc in pprie Sillabe accidunt quatuor Tenor siue accentus spiritus: numerus litterarum & tēpus. Tenor in eo quod sillaba profert̄ uno accentu uel graui uel circumflexu. Acuto: ut are. graui: ut aratrum. Circumflexo: ut ara. Spūs in eo: q sillaba pfert̄ aspere uel leniter. ut chremes: Leniter: ut bo/nus. Nūs litterarum in eo q sillaba ē unius littere ut. a. uel duarum ut. do. & sic usq; ad sex: ut ars mars: stans stirps. Sine autē uocali nulla īuenit̄ sillaba. Tempus accipit sillabe: qa omīs sillabe ē breuis: aut longa: uel cōmunis. Tempus in hoc loco est mora transitus uel sillabe pnūctiatiōis unde si paruula & indissolubilis morula sit in sillaba. Correptio dicitur id est simul raptio: quia festinanter transit̄ ad sequentē. Si uero magna sit ibi mora dicit̄ pductio quasi procul ductio. habet autem breuis unum tempus ut et longa duo: ut do. Cōmunis unū & dimidiū: ut patro. In metro tamē necesse ē sillabam esse breuē tm

uel longam tantū: ut de eodem loco intelliga/
tur. Cōmunis uero ea dicitur ſillaba: que in me
tro alicui produci poteſt & eadem breuiari ali/
cui: ut ſacro. nec eſt iudicanda ſillaba ſecundū
ſui eſſentiam: ſed dictionis: in qua eſt: ne p hoc
poſſit probari communis. prima huius dictiōis
ſanus que cum ꝓducitur hic. corripitur tamen
cum eſt prima huius dictionis ſalus. Breuitas
nanq ac longitudo circa ſillabam attēdi debet
ſecundum ſtatum: quem indictione habet. eſt
autem breuitas huius tēporis ſillabe aſcriptio:
& longitudo duum. Longa etenim & ſi non bis
tantum ſaltem plus tenenda eſt: q̃ breuis: ut uir
Et quia breuitas & longitudo in ſillabis cōſide/
rant: q̃liter tpe ſillabe breuis eſſe cognoſcant:
uel longe āmodo dicēdū eſt.

Suntautem ſillabarum quedam prime. quedam
medie. & quedam ultime. Prima eſt: ut do. me/
dia: ut mi. ultima: ut nus. Media eſt quecunq
eſt inter. ultimam & primam: ut in hac dictiōe.
ratiocinatio. omnes ſunt medie. prima & ultima
exceptis. & quia breuis naturaliter precedit.
Cuius tempus geminatum facere poteſt. de ipa
prius agendum eſt.

QVod mōis ſillaba cognoſcitur.

Prima ſillaba igit̄: ſi breuis fuit ſex modis cog/
noſcitur poteſt. Vocalis ante alteram uocalem.
Cōpoſitione; deriuatione; regnla prepoſitione.

De uocali ante alteram uocalē talis datᷓ regula. Vocalis ante alteram uocalem sequentis sillabe semper breuiatᷓ ut deus nisi in his: ut fio & fiā: inquibus. i. producitur. infierē uero & fieri breuiatur ponuntur enī. i. & . e. breues pro. i. longa ubicunq. ri sequitur illo uerbo: ut fierē p firē. fieri pro firi. Exemplū utriusq hoc est. Omnia iam fient fieriq posse negabā. In genitiuis nominum: & pnominū in us desinentibus indifferenter ponitᷓ. Possumus enim dicere idem de istis gēitiuis in ius desinētibus unius & unius: Illius: & Illius in metro. Exempla. Vnius obmeritum cuncti perierie priores. Vt dolor unius daonos peruenit ad omnes. Nō magis illius numerari. hic filius arma. De pdictis genitiuis excipiuntur alterius: qui semper breuiatur: quia duabus sillabis supat nominatiuum & alius: qui semper producitᷓ ad differeutiā sui nominatiui: cuius: huius: eius in ius desinit: & non in ius et ideo posicione producuntur. In genitiuis uero et datiuis quinte declinationis e. pura. i. quādo perse ē sillaba semp producitur: ut diei: speciei. In aliis breuiatur: ut rei. spei. fidei. Paulinus tn̄ hoc produxit dicēs. discutiebat ouās galeas scutoq fidei. Sed excessus fuit. īdubitāter. h. corripiēda est. unde prosper uirtutēq fideiq cupis esse tene. Inqbusdā ppriis producitur uocalis an̄ uocalē: ut eneas: media: et paucis appellatis

ut dius & eous : aulea : platea. & si naturaliter greca sint uel barbara pene indifferēter eis uti possumus. ut si dicā chorea siue chorea ī metro nō pecco. orion : & oriō: & similia. ut hic uideri potest. vii. priamus tanti. hanc tibi priamides. nisi aliqua sint. que ex frequenti usu uno tantū proferatur: ut maria. philosophia. Auctores enī sp quedā ꝓducūt: ꝙ nobis nō licet imitari nec debet q̄dā uideri ab surdū: si aliq̄ sillaba uocali ante uocalem cognoscitur esse longa. quia ista non est generalis cognitio sillabarum: que producuntur. s. ꝙ uocalis est ante alteram uocalē. sicut quedam specialis exceptio ad pauca. Cū ante uocalem uocalis inuenitur produci: sicud deriuatione cognoscitur. Lucerna ꝑ contrariū cuius prima breuiatur. & luceo a quo descedit. ubiq; producitur cum reliquis suis deriuatiuis. Exemplū tocius cognationis hēs iu hoc uersu. Lucidares lucee: lucentis luce lucerne.

Qve sillabe cognoscāt cōpositiōe.

Compositione cognoscit̄ prima sillaba: ut lego: perlego. Compositio est aggregatio dictionum ex quibus una efficitur. Sensus earū capax siue ibi remaneat eadē uocalis: ut agit: peragit siue mutetur: ut facit perficit: uel proficit. Et est notandum ꝙ nulla sillaba compositiōe cognoscitnr: nisi sit prima sillaba bissillabe dictionis. Si tamen dictio sit talis : in cuius cognicione

trissillaba dictio inueniat. cognosci potest Cõ
posicione. sed nõ ꝓprie: nec nisi ꝑ diminutionẽ
que debet duci ad bissillabam: ut ibi Cõposita
cognoscatur accentu: qui non pateret in sillaba
nisi fieret penultima: ut amabam: amo; peramo.
quia & si posset cõponi lacero: laceras. dilacero:
dilaceras. hac compositione non cognoscitur
prima sillaba. cum idem uerbum nũq̈ sit bissil/
labum: sicut nec fateor cognosci potest: nisi ꝑ
participium fatens: quod componitur cõfitens
ubi prima patet quanta sit: que breuis est.

Nota duas litteras in omni
cõiugatione pñtis & ꝑteriti.

Diligenter aũt attendendum est: quam coniu/
gationem prosequi debeamus. liceat enim una
& eadem sillaba sit tocius uerbi litteratura: spe
cialis tamen quedam distinctio notaẗ inter pñs
& preteritum: a quibus cetera coniugationis
descendunt: & quales sunt eorum prime sillabe
tales sunt in reliquis. Ideoq; sciendum est que
& quot sequantur presens. & que preteritum
inquolibet modo. In ĩdicatiuo sunt litterature
pñs: preteritũinperfectũ & futurũ. In impatiuo
presens & futurũ. In optatiuo ꝑteritũ inꝑfectũ
& futurum. In subiunctiuo presens & preteritũ
inperfectum. In infinitiuo presens. & post hec
gerũdia: & post hec participia in us litterature
presenti sunt ista. In indicatiuo preteritum et

plusquãperfectum. In optatiuo plusquãpfectũ In subiũctiuo pteritũpfectũ & plusquãpfectũ Et cum bis plerũq supina cum suis participiis. quod ibi euidẽter patet. ubi litteratura diuersa est: ut fero ferebã. Tuli tuleram. furio insaniui. ferio percussi. Que cognitio nisi exquisite attẽ datur. pbari potest prima sillaba huius dictiõis posuissem longam esse compositione. que fit in presenti ppono. & prima huius dictionis legere breuis per compositionẽ: que fit ĩ suo pñti lego perlego. quoꝝ utrunq est inconueniens. Non enim ad presens recurrendum est pro illis. sed tantum ad preteritum. posui uel legi: nisi talis sit prima preteriti: qualis in psenti est. ut amaui tunc reliqua per presens cognosci possunt: ut amauissem: amauero: amo: peramo.

Nota q nõ ubiq seruat
Ius Compositionis.

Notandum quoq est: q compositionis Ius: nõ ubiq seruat. ut impronuba: innuba: Causidicus & meridies: falsidicus: cognitum & agnitum: dissipo & similibus: quoꝝ simplicia producũtur Ambages: ambitum: penultimas producunt: & a breuibus componuntur. vii. s. ab ago & itum.

Caue quomõ fiat cõpositio.

Preterea cauendum est: quid cum quo compo natur: et quid nõ: Sũt enĩ aliqna: que cõponũt unde componi non uidentur Equiuocatione:

uel uocis similitudine ĩpediente: ut si dicis infi
dus componitur: ex in & fidus. non ideo dicas
perfidus: Sed perfidus hoc enim componitur
ex perdens et fidem. Infidus siue quadrifidus
componitur ex nomĩe quattuor: et uerbo fidi:
fidisti. excitus: accitus. secunde ex cieo: uel ex
cito acitu quarte. Irrito. ex in et ratus. Irrito ex
in et ritus uel rite. Renitens a niteo. es. renitẽs
a niteor. ris. & sic de multis aliis. Sĩcerus fit ex
sine erarie. Sincerus ex sine et cera. obedit ex
ob et edo es est. obedit ex ob et audio audis.
Suffoco & sub & fauce. Abominor ex ob et
omen. Conuicium a con et uicius que tria pro
ducunt̃. Exameter: Pentameter: a metro quod
est mẽsura. Geometer ex geon: quod gręce dr̃:
terra et metior. ris. datur: circundet̃: uenundet̃
pessundetur: in penultima breuiantur: detur:
Circundetur: uenundetur: pessundet̃: proditur
locũdatur: uerecũdatur. simplicia sunt.

De Deriuatione.

Deriuatione cognoscit̃ prima sillaba: ut ab amo
as. in̄ amicus. deriuatio est dictionis a dictione
descẽsio de q̃ talis dat̃ regula. QVãta ẽ prima sil
laba primitiui: tanta est prima deriuatiui: que
propter maiorem partem dictum puta. fallit
enim in multis; que aliter se habent in primis
sillabis q̃ alia: a quibns descendunt. & sunt ista
fere. Nam nolo loqui nisi uere.

Breuia.		Longa.	
Voco	as.	Vox	cis.
Homo uel humãitas.		Humanus	
Sedeo	es.	Sedes	is.
Lego	is.	Lex	is.
Rego	is.	Rex	is.
Cado	is.	Casus	sus.
Tego	is.	Tegilla	le.
Lateo	es.	Laterna	ne.
Vireo	es.	Vires	uiriũ.
Oportet		Oportunus.	
Statum	tu.	Staturus	ra.
Nequeo	is.	Nequam	
Locus	ci.	Iocundus	
Nouem		Nouus	
Decem		Drnus	
Tot	bis	Totus	binus
Secus		Secus	
Vitĩum	tii	Vitupero	
Sequor	ris.	Seculũ	cli.
Similis		Simia	
Italus		Italia	
Tuli		Latum	

Longa		Breuis	
Dico	cis.	Dicax	cis
Duco	cis.	Dux	cis.

Luceo	es.	Lucerna	ne.
Vado	dis.	Vadum	di.
Sopio	is.	Soporo	ras.
Munio	nis.	Manus	nus.
Vito	as.	Vitium	tii.
Stabo	bis.	Stabilis	le.
Plui	iſti.	Pluuia	e.
Notum	tu.	Noto	notas.
Natum	tu.	Nato	as
Proſa	ſe.	Proſeuca	ce.
Fabula	le.	Fabella	le.
Acer	acris.	Acerbus	bi.
Varis	cis.	Varicoſus	ſa.
Titan	nis.	Titulus	li.
Bobus uel bubus		Bobulcus	ci.
Monos.		Monacus	ci.
Sodes.		Sodalis.	
Areo		Ariſta.	ſte.
Arare		Aruſpex	cis.
Vnus		Semel.	

Et preterea noceo.lino.beri.breuiantur.Nox.
littera beſternus ꝓducunt̃.frango diſſero.fur.
furis.ofella quater quaternus.Sigillum Tigillũ
breuiantur.offa.quattuor ſignum.agrum pro/
ducũtur.Fragon fragilis.diſertus.farina.ofella.
quater.quaternus.Sigillum Tigillum breuiant̃
Sed quia bec & cetera buiuſmõi poſitio facit.

cogit. uel Tegit uariari. Non ibi diutius immor
randum: & caue diligenter: ne per litterature
similitudinem deriuationis confusio: & errare
faciat. a uoco enim non deriuatur uocalis: nec
a uoce nocabulū. sed a uoco uocabulū: uocamē
& uocatus. que secum omnia breuianť. a uoce
uocalis. uociferon que producuntur. Similiter
etiam & de aliis considerandum est.

De Regula.

Regula cognoscitur prima sillaba: ut momordi
Regula in hoc loco est plurium sillabarum uel
dictionum collectio in unam similitudinē: que
ad omniū sillabarum cognitionē maxime ualet.
dantur enim de singulis sillabis tot certe ac de
terminate regule. quod ipīs solis cognosci pos
sunt. omnes sillabe distinguunť queq; ad maiorē
ipsarum euidētiam per singulas uoces qualibet
cōsonantiū precedentes: quaꝝ prima hec est.

Omnis prima sillaba in a desinens.

Omnis prima sillaba in a. desinens sequenti b.
breuiatur: ut tabula: preter nerba in presenti
monasillaba: ut stabā. stabo. Nabam nabo. flabā
flabo. flabo. flabor: que oīa producunt: nisi dabā
& dabo que breuiantur. & preter labes: Tabes:
labor: proco: labilis & nabilis pabulum & fabula
& ut quidam dicunt Scabidus scabi: que pro
ducuntur fabella tamen & stabilis: siue stabulū
breuiantur. Sed quia regulas his difficile: ac

longum est exquirere de ipsis differatur ad pñs de preteritis & quibusdā supinis aliqua est hic notitia proferenda hoc modo. Omne preteritū geminatū curripit primā sillabam: ut momordi Omne preteritum bissillabum producit primā sillabam ut uidi: preter bibi fidi. scidi. dedi. steti & tuli: que breuiant̄: & preter habentia uocalē ante uocalem: ut fui: & rui. Hic nota non emi sed emo deberet esse: ubi dicit̄ ab audio. quod tibi donaui perfide littus emo. Exemplū inquo producitur hoc est obtuitu siquod p̄cibus nil carius emi. Vas tribus & semi solers ergo prodi gus emi. quod uero nec est geminatum: nec bissillabum tantam habet primā sillabam: quāta est in. presenti: ut amo: amaui p̄ter posui: coegi genui: quorum presencia producuntur: & ipsa breuiantur. Cubui quoq; breuiatur in presenti positione producitur. cum efficitur tertie con/iugationis. tūc enim assumit. m. incompositiōe ut succumbo: bis: quod componitur ex sub & cubo: bas. preterea re prepositio in quibusdam preteritis producitur: inquorum presentibus breuiatur: ut retuli. repuli. sed in omnibus bis geminanda est consonans: quod non fit ineo/rum presentibus uel supinis. uerba que in pre senti breuiantur: & in preterito producuntur: hec sunt.

Que uerba in pn̄ti corripiunt: & in preterito producuntur.

Iuuo	uas.	Iuui	sti.
Lauo	uas uel uis.	laui	sti.
Video	des.	uidi	sti.
Sedeo	des.	sedi	sti.
Primo	is.	pressi	sti.
Gero	is.	gessi	sti.
Tergo	is.	tersi	sti.
Tego	is.	texi	sti.
Scabo	is.	scabi	sti.
Facio	is.	feci	sti.
Ago	is.	egi	sti.
Iacio	is.	ieci	sti.
Caueo	es.	caui	sti.
Faueo	es.	faui	sti.
Paueo	es.	paui	sti.
Foueo	es.	foui	sti.
Iubeo	es.	iussi	sti.
Maneo	es.	mansi	sti.
Moueo	es.	moui	sti.
Ferio	ris.	pcussi	sti.
Coquo	quis.	coxi	sti.
Lego	is.	legi	sti.
Emo	mis.	emi	sti.
Sino	nis.	siui	sti.
Tero	ris.	triui	sti.

Meto	is.	messui	sti.
Capio	is.	cepi	sti.
Fugio	is.	fugi	sti.
Fodio	is.	fodi	sti.
Quatio	is.	quassi	
Ito uel icio	is.	ici.	sti.
Venio	is.	ueni	sti.
Edo	is.	edi	sti.
Furio	is.	insaniui.	

Et quedam babentia uocalē ante uocalem idē faciunt: ut neuo neui. Cio ciui & iui queo qui: Trabo.xi. & similia.

De Regulis supinorum.

De supinis dissillabis talis datur regula. Omne supinū dissillabū ꝑducit primā: ut Visum: latū: preter datum: statum: ratum: satum: situm: litū: itum: quitum: & citum: quando uenit a Cito es: & nitum: qui non est in usu nisi incompositiōe: ut birutum: obrutum. Nota itum in uno composito. penultimam producere scilicet ambitū ambitu: īcuius uerbo mutatur.e.in.i. ī presenti ut ambio. Notum prose ꝑducit. sedi n duobus suis compositis penultimam corripit: ut cognitam: & agnitum.

De Prepositione.

Prepositione cognoscitur prima sillaba: quādo ab ea incipit dictio: quod nō fit nisi in cōpositis

ut depono: prius tamen oportet ipsas preposi-
tiones extra compositionem quante sint. s. pse:
quia finales docebunt regule: de quibus prepo-
sitionibus talis datur regula. Omnis prepositio
tanta remanet incompositione: quanta est pse:
ut peramo: ineo: defero: prefero: nisi generalis
regula ĩpediat positio. s. uel uocalis ante uocalẽ
que quandoqꝫ facit breuem produci: ut plego
induco: quãdoqꝫ longã corripi: ut de albo p̄uro
que due cum hero. hes. composite ideo produ-
cuntur: quia uocalis de compositiõe subtrahat̃
ut debeo: prebeo: & nisi prepositio sui natura
uane ponatur ĩdictionibus: quod sex faciunt.
Nam hec quinqꝫ ad. ab. in. ob. & sub. quãdo cõ-
ponuntur cũ iacio: cis. intrissillabis indifferẽter
ponuntur. I. in secunda & tertia persona p̄ntis
indicatiui & imparatiui: ut abicis. abicit. abice.
abicit: & sic de aliis. In ceteras sillabis & supra ꝓ
ducuntur: ut adicio: adiciebam: adiciam: abicio
abiciebam: abiciam & ex. In preteritis & sequa-
cibus positione sunt longe: ut adieci: adiecerim
adiecero: In cuius uerbi compositione a. mutat̃
in. i. ut iacio: adicio: sic facio: perficio. Sed tunc
subtrahit̃. i. consonans. Alter enim prima sillaba
quam communem diximus: non posset corripi
propter compositionẽ: que ibi esset: uel potest
dici: qꝫ predicta componuntur in presenti cum
icio. icis. quod non est in usu: ut adicio: abicio:

inproicio & deicio nichil subtrahit: & ideo pro ducunt exepla. ꝓhicit āpullas deiicit īgeminat.

De Pro.

Pro sicut per se producitur: ita etiā in compositione: ut promitto: ꝓpono: nisi sequat uocalis ut ꝓauis: ꝓhibet: & nisi ī istis cū suis deriuatis in quibus omnibus breuiatur.

Nota Pro in omnibus
suis deriuatis corripi.

Multa miser timeo: quia feci multa proterue.
Nostra per aduersas agitur fortuna procellas.
Italiam fato profugus lanniaqꝫ uenit
Est neptunus auus: pronepos ego regis aquaꝝ
Fraternas acies alternaqꝫ regna prophanis
Mente canes leta: monuit quecunqꝫ propheta
Omnibus est certis omni quesita profundo
Tum breuiter dido uultu demissa profatur
Has semper lachrymas habeo sempqꝫ profūdo
Hec spes est ueneris semꝑ profitenda roganti
Irrita quid metito paruum proficiscor munus
Risit & his inquit. facito mea tela procures
Est mater felix: & fortunato profecto
Tu nimiū propas: & adhuc tua messis ī erba est

Deriuatiua preteritorum.

Deriuatiua hec sunt ista: properas: properāter: proterue: proteruitas: procellosus: profuga: proneptis: prophano: nas. profetia: profunditas profatus. ta. tū profusus. sa. sum. ꝓfectus. ta. tū.

procurans: que omnia breuiantur. & si qua alia ueniũt ab illis. profectus tamẽ. est cum quarte declinationis producitur. & profecturus. ra. rũ Exemplum. Homo profecturis littora bobus anis. potest etiam dici quod quedam ex predictis: a procul: uel prope componantur: quorum prime breuiantur: ut profundũ id est procul a fundo. prophanum procul a phano. proteruus id est prope toruus. propinquus nõ componitur: sed deriuatur a prope: & ideo breuiatur.

De ppositiõibus: que nũquam apponunt.

Sunt & alie prepositiões quedam que per se nõ inueniuntur sed tantum in compositione: ut di dis. re. se. an. con. quarũ prima scilicet di. semper producitnr. ut dimico: nisi tamen indirimo & disertns. cum suis deriuatiuis. unde dicitur. di. tamen indirimo mansit breuis atque disertus. Exempla tamen alia sunt ista.

Qui mediis castris tutam dirimebat yledam
Tamen admirari tantum laudare disertos.

Dis ubique pducit: ut ĩdisitio. Re ubique breuiat: ut remitto nisi positio sequatur: ut respicio: & nisi in refert pro distat: uel prodest: inquibus producitur Exẽpla. quid refert dictis ignoscat caucius an non? Quid tamẽ hoc refert. si refert inuenias ĩ hoc uersu Ouidii. Vna recens crimẽ refertur adultra nobis. referatur uel narratur debet esse. In reicio inuenitur corripi & pduci:

ut in his Virgilius.
Titire pascentes a flumine reice capellas
Reice ne maculis obfustent fellera pullis
Nos re corripere debemus. In retuli. repuli. re/
peri. positiõe producitur: quia in his consonãs
geminatur: sicut in reliquie religio: reddo. q̃uis
non in reliqua & redigo habent: a quibus descẽ
dunt. In quibusdam pro liquida & muta. Re
indifferenter ponitur: ut reprimo: replet: Lu/
canus. Ad sũmos repleta feros. Virgi. Sanctos
reddere fontes. Se producitur: ut seduco. Am
breuiatur nisi quia eam semper sequitur conso
nans & ideo positione producitur: ut amputo.
Con. semper producitur. siue enim remaneat
incompositione: ut confero: siue subtrahatur:
ut cogo: nisi sequat̃ uocalis: ut coago. ĩcomedo
& cominor. n. mutatur in. m. & breuiatur. Ob.
quoq; tantũ incõpositione rep̃it correptũ. hor.
Aut spem deponas: aut artem illusus omittas.

De Exemplo.

Exemplo cognoscitur prima sillaba: ut animus.
Exemplum est dictum uel factum alicuius imi/
tatione dignum: adquod est recurrendũ: si alio
modo non potest cognosci sillaba. Nec est su/
mendum exemplũ de quolibet: sed aliquo tm̃
autorizabili opere. Maronis: Nasonis: Lucani
Statii: & trium satyrorum: ut si dubitetur de
prima sillaba huius dictionis animus: que nullo

predictorum modum cognosci potest. quanta apud istorum aliquem inuenitur tāta in metro ponaī. Ouidius. In noua fert animus mutatas di cere formas. Cauendum tñ est: ne nimis licēter maioꝝ assumantur exēpla: & ne si quid fecerīt auctores. auctoritatis pondere. id incaute non dum tanti ualemus presumere. Correptā enim aliquando producunt. ut Iuuenalis. Combibit estiuum contracta cuticula solem. & productā corripiunt. ut Horatius. Regis opus sterilisq; diu palus aptaq; r̄mis. quod nobis minime licet Si tamen oppositis agitetur sillaba unctis. Sit qualē maior indicat usus eam. Vt prima huius dictionis Italus: & similium que hic corripiunī & producuntur. Ouidius dixit Itala regna seq. Persius dixit. Italoq; honore supinus. Virgilius. utrunq; fecit. corripuit dicens Eneas. Italo. pro duxit dicens. Acies quibus Itala iantum. Idem facuit de hac dictione connubiū: tam in prima q̄ secūda sillaba. & ideo prorsus huiusmōi sunt relinquende: uel secundum hoc quod sepius inueniuntur sunt ponende.

De Prima sillaba.

Prima sillaba duobus modis est longa: natura: & positiōe. Natura: ut dono. Positiōe: ut frāgo. sed que nam producitur: sex modis cognosci pōt. Diphthongon: Compositione: Deriuatiōe: Regula: Prepositione: & Exemplo. anteq̄ uel

que omnia de positione dicamus.

De Positione.

Positio est:quando due consonantes sequuntur uocalem: siue sicut due diuerse: ut arcus: siue una bis posita: ut tellus: siue una consonans: & una uocalis loco consonantis posita: ut aciuno: ac nenus.siue sicut aliqua istaꝝ trium.x.z.&.i. que duplices sunt: ut axis. menzentius. Troia. Vnde cōstat: si cuius alicuius penultimā prodr & aio.similiter.n.bissillabum enim est.sicut āte ait.baiulo uero persincopam debet scribi & pronūtiari in hoc uersu.Cloto colum baiulat.Iachesis net.Antropos occat.sicuti scriber̄ calfacit: pro calefacit.

De Positiōe quod mōis ponat̄.

Positio dicitur a ponendo: quasi ab ostando:ꝙ duo sequentiū consonantium dimidia tempora ascribuntur precedenti uocali. quam uocalem: si nulla consonans sequatur ad sequentem cito transitur:& ideo breuis fit. Si uero una sequat̄ consonans tarde ad sequētem uocalem accedimus.si due tardius. ideoq̄ precedentē diutius in momento producimus. Diuidit̄ autē positio: quandoq̄ in duas sillabas ita quod pars est precedentis:& pars est sequētis:ut arma quādoq̄ tota est cum precedēti uocali:ut sunt.quādoq̄ tota est sequentis sillabe: ut nostras. Exempla omnium nota in his uersibus.

Cum nouus armat̃ qui debilis est superatur.
Peius uexatur: postq̃ gaza spoliatur.
Et si contingat alteram consonantiū liquescere uel duplicem uim solummodo simplicis habere non ibi positio ut tenebre obrizo.i.conodo qđ in deinde: deinceps delonge: si quādo. aliquādo ante penultima acuitur. & pnultima grauatur. unde positio uidetur corripi. Ecclesiasticū est & nō metricum: nec ob hoc nimis producēda est penultima inscantione. Cauēdum quoq; est ne positio putetur: ubi non est. ut in his acetū: pecunia: tolero: comedo: quorum prime ubiq; breuiantur: & est ubi esse nō putatur. ut religio retuli: quattuor: occulo lis & huiusmōi: in qbus scriptoꝝ in curia sepe demit lrām uel apponit.

De Diphthongo.

Diphthōgo cognoscitur prima sillaba: ut audio Dipthongus est duaꝝ uocalium sonus in eadē sillaba: & sunt quatuor ae. oe. au. & eu. ae ut cęlū oe: ut foenum. au: ut ausus. eu: ut europa. Ey. greca diphthongus est. quam cōuertimus in. I. longam: ut neylos nilus. Harum diphthongoꝝ ex parte due tacentur. s. ae. oe. & due ex toto ꝓferuntur. s. au. & eu. quod ideo q̃a ae & oe qñq; breuiantur. au & eu semper producunt̃. unde talis datur regula. Omnis sillaba diphthongata producitur nisi cum uocalis ae diphthongum sequitur in compositione ut ꝑiustus. Exemplū

Spiritibus duris agitur sudilus ue preustis. uel nisi dactilus finiatur in ipsam sequente uocali: ut hic Insule Iouium. oe quoqꝫ idem facit: sed non apud latinos.

Quomodo diphthongus diuidat̃.

Quandoqꝫ diphthongus ae. etiã inuenit̃ diuidi: & tunc ultima uocalis mutatur in.i.ut aulai: ꝓ aulae: pictai pro pictae Virgilius. Aulai ĩ medio libabant pocula bachi. diuidi & inuenitur.e.nõ mutata:ut narrat aeripides:successit ęnea ꝓles. & huiusmodi licẽtia est.potest etiam dici:quod narrat.est ibi pro narrauit:sicuti fumat pro fumauit.sed hoc nobis nõ liceret.ae.diphthõgo: diphthongant̃ genitiui & datiui prime declinationis. necnon nominatiui & uocatiui plurales eiusdem declinationis. quod non solum seruat̃ in omnibus:sed etiam in participiorum & pronominum similibus casibus:ut lecte:docte:mee nostre.preterea in his consueuit usum diphthõgum facere.

Ae diphthongus.

Aenum	Aequoreus.	Raete	Aegides.
Aetas	Cęra	Sęta	Aesculapius
Aeternũ	Quęro	Rędе	Aer
Aetnitas	Sędo	Sęclum	Aeres
Aequus	Aedes	Gręcus	Aereus
Aeq̃lis	Pręconiũ	Aeson	Aenus
Aequor	Cętus	Aegiptus	Aenas

Aegi	Preter	Aenos	Prepositio
Celum	Hereo	Celebs	Heres
Pegi	Cedo	Pres	Cesar
Ledo	Cresus	Prelium	Cepe
Preceps	Ledo	Cepi	Ieci
Que	Fregi	Queso	Thesaurus.

Oe diphthongus.

Loetum	Comoedia	Foenix
Foenus	Poenitet	Tragoedia
Foedus	Foenero	Phoenices
Cloerus	Oebilius	Cloemens
Foedero	Cloepit	Oenus
Moenio	Foenum	Moenia
Phoeton	Amoenus	Oethalia
Foemina	Poena	quoeens.

Alie due diphthongi euidenter patent: quia ex toto proferuntur: ut laudo: eurus: nisi quod quedã propppria nomina uideantur trissillaba cum bisillaba sint in noĩatiuo & uocatiuo: ut Theseus: peleus: orpheus: pẽteus: thadeus: Tideus: Sacheus: Antidigeus. quod potest uideri pexametros uersus: inquorum fine pes trissillabus esse nõ põt: ut hic. ĩterea toto clamãti littore theseu.

Hei etiam interiectione pro una sillaba utimur ad differentiam ei pronominis bissillabi. idemque significat: quod heu.

De aliis modis: quibus prima sillaba cognoscitur:

supius sufficiēter dictū est. sic enī cōpositione cognoscitur esse breuis sic & longa : ut sanus: insanus: dono: condono: uado: inuado: solor: cō solor. Deriuatione: ut a dono nas. inde donum. a solor: michi solamen. Regula: ut uidi. Omne preteritū bissillabū ꝓducit primā sillabam etce. prepositione: ut ineptus. Omnis ꝑpositio tāta remanet incōpositione etce. Exemplū ut musa.

Musa mihi causas memora quo numine leso.

Nunc de mediis sillabis agendum est.

De media sillaba.

Medie sillabe quinq; modis cognoscūtur esse breues: uocali ante uocalem: Accentu: diminutione: regula & exemplo. uocali ante uocalem alteram: ut dubeitas: de qua. s. dictū est supius.

De accentu.

Accentus dicitur adcantus eo ꝙ ad uocis cantilenā nos faciet cognoscere sillabā. Ipsa enim acuitur & grauatur sillaba premitur & tenetur. unde quedam regularis modulatio in metrica ꝓlatione generat̄: per quam sillaba cognoscitur Sunt autem accētus plures. sed ad presens negotium duo tantum sunt necessaria. Correptus & productus. Correptus accentus est: quando media sillaba profertur siue mora uocis id est grauatur: & cito ꝓfertur: ut tabula. Productus est: qn̄ media sillaba ꝓfertur cū aliq̄ mora uocis idest acuitur & tenetur: ut natura.

Et eſt notandum accentum nuſq̃ eſſe conſide/
randum nec ullam uim apud metricos habere
niſi in penultimis ſillabis: & hoc tm̃ intriſſillabis
dictionibus: ſeu tetraſillabis: & deinceps: niſi q̃
quaſdam dictiones in fine accentuatas oſtẽdit
longas: ut Ioſue. in añpenultimis enim cum ante
penultime breuiantur & ſi accentus accuatur:
non tamen producitur. QVod per diminutionẽ
huiuſmodi dictionem: Vtilia: ſubtilia: preualeo:
appareo uideri põt. quarũ antepenultime ſimili
proferuntur modo: ut cum per diminutionem
ad triſſillabum peruentum fuerit accentu cog/
noſcit̃. Iſta breuis utilia utilis. Subtilia ſubtilis:
ſic inpreualeo p̃uales. appareo: appares. memoria
memoris uictoria uictoris.

Cumq̃ penultimam ſillabam breuem accentus
oſtendit correptus. longam uero productus.
quedã tamẽ penultime accuuntur: que breues
ſunt: & quędam grauantur que longe ſunt. Cõ
poſita enim a uerbis uel ab aduerbiis & facio
facis penultimã accuunt: ut calefacit: benefacit
& añ q̃ q̃. coniunctionem ſimiliter: ut utranq̃
plerũq̃: q̃ penultima ubiq̃ breuis preter in ab/
latiuo. Exemplum utriuſq̃ caſus hoc eſt. Vtraq̃
formoſa eſt. ſed nõ ſum captus utraq̃.

In deniq̃ aliquãdo & huiuſmodi añ penultime
accuunt̃: & penultime licet ſit poſitione lõge tñ
grauant̃. qđ iubet ecte nulli refragabilis uſus.

Eo tenus:quatenus hactenus.inuicē.usquemō paulominus. similia que quidā proferūt acuta penultima due dictiones sunt uel tempora corripienda sunt: sicut multo magis ꝙ autem penultimam pluralis in futuro subiunctiui quidā producunt:monasticum est:ut dederitis. Vnde Ouidius. Transieritis aquas: & iuuentus. nec sanctum canibus dederitis.

De diminutione.

Diminutione etiam cognosci dn̄r medie sillabe: quod idem est ac si diceretur accentu per diminutionē. Tunc.s.quādo plures sunt inter primā & ultimam: quarum illa: de qua dubitat̄ nō est: sed potest fieri penultima: ut postea cognoscat̄ accentu correpto: ueluti tabularum Tabula uel ꝓductio ut naturaꝝ natura.ꝙ nō ē cōsiderādū nisi adminus intetrasillabas.

Omnes aūt huius finide dictionum.s.que sunt plurium sillabarum q̄ trium per diminutionem non cognoscuntur & accentu.postea cū adtrissillabum producte sunt: ut de mediis istarum penultimam precedentibus queratur oportunitatibus:ratiocinationibus & similibus per diminutionē parēt:que in ipsis fieri potest.Oportunus.oportunitas. ratiocinor:& ratiocinatius. nec est facienda diminutio:qm̄ sequens seruet̄. littera qđ nisi fieret ante penultima huius dictionis ꝑposui lōga probari posset ꝑ diminutionē

que ſit penultima inprepono. uel etiā: ſi ſeruet non aliter tamen diminuendū eſt. niſi ut incō/poſitione dictum eſt. Et nota redulitatis: non credulitatis in epiſtola medee: ne diminutionis ius tollatur: q̈uis in quibuſdam non inueniatur ſeruari: quod potius auctoritate: aut metri ne/ceſſitate q̄ alia ratione: ut Siracuſis penultimā producitur: que corripit̄ in prima ſiracuſio: cū dicat Ouidius. Ite leues eligi prima & ſecūda correptis: & alibi tn̄ dixit elegia ſolue capillos. eiſdem productis primis uel priamis mediam corripit. & ideo priameide. hic debet eſſe uiſa priamide fertur ubi uero coniugalia in auo re/peritur coniugigalia uel conubialia dicere poſ/ſumus. In nominatiuis etiā quorundā proprioꝝ nominum diminntionem audis non ſeruatā. Vt Mercuri. Virgili. Ouidi. quorum penultime cū ſint ātepenultime in nominatiuis corripiūtur: pro quibus mercurie. uirgilie antiqui dicebant unde oritur queſtio an hic. Verſus adue moriū epicurū miſſus ſtare poſſit. Bile tumens nemori quia ſatiſfacis ori. ꝙ extra uerſum acuitur gre/gorii & ſatiſfacis. Notandum quoq; tam dimi/nutionē q̄ cōpoſitionē nullam facere inſimillia cognitione niſi per accentum: cui ſic coherent ꝙ ſine fine indictiōe ad ſillabe noticiā nil ualēt prodeſſe. Si tn̄ notior eſt prima ſimplicis q̈ ſui cōpoſiti inprincipio etiam fieri pōt diminutio

ꝙ raro eſt. ut ĩimicus: amicus: uindemio. demo. & tunc accentum exquirere minime eſt opus. Inde hunc uerſum habes. Cui ſcitur demo: neſcit uindemio nemo.

Preterea ſciẽdum eſt ad rudium inſtructionẽ dicta eſſe: que micbi non uidentur poſſe ſtare. Si quis enim diligẽter rem attẽdit nulla ſillaba accentu uel compoſitiõe cognoſcitur niſi uſus uel alia approbabilitas ratio apponatur. de per amo nanq; ac perlego. nemo dubitat qualiter accentuentur: nec de inſenus: inuado: expono: adduco: & ſimilibus: que crebra repetione ipſa cõſuetudo reddit domeſtica. Sin aũt huiuſmõi accipias: de quorum primis aliq̃tulũ heſitatur. de ſuorum quoq; compoſitorũ mediis. eedem enim ſunt titubari neceſſe eſt: ut ſuut hec.

Verba: que uoce ſimilia ſunt uel affinia: ſed in temporibus uariantur ſunt hec.

Arat	exarat.	Aret		exaret.	
Nutrit	enutrit	Dico	as.	dico	is.
Moret	demeret	Duco	as.	duco	cis
Fremit	ĩfremit	Vado	as.	uado	is.
Repit	ſurrepit	Edo	es.	edo	is.
Latrat	oblatrat	Lego	is.	lego	as
Limat	elimat	Colo	is.	colo	las
Fricat	cõfricat	Cedo	ꝓ dic.	cedo	is.
Minat	deminat	Amo	as.	amo	is.
Litat	delitat	Alo	is.	halo	as.

Libat	p̄libat	Aro as.	areo es.
Pauet	expauet	Paro as.	pareo es
Nitet	renitet	Puto as.	puteo es
Rigat	irrigat	Humo as.	bumeo es
Legat	delegat	Soporo as	ſopio is
Sagit	p̄ſagit	Sedeo es.	ſido is.
Tricat	intricat	Libeo es.	libo as.
Linit	oblinit	Maneo es	mano as
Sidit	ſubſidit	Placeo es	placo as
Deuagor	deuagaris	Cano nis.	caneo nes
Glutit	deglutit	Lino nis	linio nis.
Moror	cōmoror	Venio is.	ueneo is.
Vagit	euagit	Loquo q̃s	liquor ris
Pigrū	īpigrū	Labo as.	labor ris
Pilat	cōpilat	Niteo es.	Nitor ris
Fretum	trāſfreto	Furo ris	furor ris
Solor	cōſolor	Molo lis	molior ris
Stupet	obſtupet	Meto tis	metior ris
Nodus	enodo	Operio ris	operior is
Palam	ꝓpalo	Mereor ris	mereo es
Palor	uagipalo	Queror ris	quero ris
Nigro	denigro	Minor ris	mino nas
Stipo	cōſtipo	Vagor ris	uagio is.

Cetera ꝓſequere: que omnia qualiter incompoſitione accentuentur diligenter attēdendum: ut predico per accentum tm̄ iuuari nō poteſt: quem coegeris quaſi errabūdus. ambiguū enim

Nec unq̃ si qua est indictione dubietas tantū per eum excutitur: ut prestolon adulor. opinor imiror. precipue autem cum aliqua sint queuis cōpositionis nequaq̃ seruant: ut superius dictū est. Aliqua etiam composita sunt: uel uidentur quorum simplicia non sunt inusu: ut erudit. cō sultat. impedit. delirat. denigrat. delatat. suffra gor. Castramentor. & sunt quedam: que non p̱ nomina cōponunt: ut delicuit: Erubuit: quoꝝ p̄sentia delicet. erubet non habet usus debere. Nec ad hec per diminutionē licet uenire. pre/ dicta nō nisi alio modo sciēcia. Compositio uel accentus me non facit cognoscere quod & si reliquis notum est. Ego tantum non uideo qui potius per sillabe noticiam q̃ accentum sillabā cognosco.

Regula. de Antepenultimis.

Regula cognoscūtur medie sillabe: hoc modo omnia nomina desinentia in bilis. uel in bulum. producunt antepenultimam: ut amabilis lauda bilis. uocabulū preter. abilis. Stabilis: & stabilū. & p̄ter habētia. i. ante bilis. uel bulū: ut uisibilis sensibilis. Turribulum: que breuiantur.

Regula in bundus.

Desinētia in. bundus. ut letabūdus: & in. aculū. ut oraculum: & aceus: ut ordaceus: & in atium. ut uiatium: & in ginta: ut q̱nquaginta cum suis deriuatiuis: ut q̃dragies: q̃dragesimus: & ariū:

ut armarium:& in rius:ut denarius producunt:
denarius tamen cū ꝓnomine accipit̄ breuiat̄.

Regula.

Desinentia in ecula.ī diminutiuis: ut uulpecula
& ī esimus.ut millesimus ꝑducūt an̄penultimā.

Regula.

Desinentia in bundus.ut errabnndus:uel in icu
lus.uel in icula.uel in iculum:ut igniculus:peri/
cula:uehiculum corripiūt antepenultimam nisi
ueniant a quarta coniugatione.

Regula.

Desinētia instigium producunt an̄penultimā:
ut uestigium : fastigium pręter non
habētia.sti.an̄ gium eā corripiūt:ut naufragiū:
remigium:nauigium: prodigium preter regiū:
suffragium:Collegium:presagium:Cantagiū.

regula.

Desinentia in monia. uel monium. preantepe/
nultimam corripiunt idest antepenultimā pro
ducunt: ut alimonia:querimonia: testimoniū:
matrimonium : patrimonium.

Regula.

Desinentia in orium producūt antepenultimā:
nt notorium:natatorium:concistorium.

Regula.

Desinentia in mentum quacunqȝ uocali antece
dente producūt antepenultimā:ut ornamentū
incremētū:nutrimentū:momētū: argumentū:

nisi ueniat a preteritis secũde: quoꝶ penultime breuiant̃: ut monui: monumẽtum: documentũ. Tremebundus: rubicũdus añpenultimas corri-piũt. uerecũdus añpenultimã ꝓducit.

Et nota predictas regulas de denoĩatiuis: seu uerbalibus esse datas scilcet propter quedam: quorum antepenultime breuiantur: nec in predictis regulis: licet similes habeãt terminatiões ut Demoniũ: Sagium: Narium: Coriũ: Baculus Cerulus: Ferula.

Item alia regula. nomina composita cum uerbis uel participiis: si habent. i. antepenultimã ipsam corripiũt: ut Causidicus: homicida: magnificus arcitenẽs: armipotens: & similia. quilibet uero cõpositũ nõ ẽ. sed ibilibet sillabica adiectio est.

Regula.

Verba quoq; desinentia in co: uel in cor. com-posita ab aliquo polisillabo nomine & facio cis. antepenultimam corripiunt: ut sacrifico: & uer-sificor. Vnde dicitur casus in. a. breuis est: qñ sequens est: quod adeo seruatur ubiq;. ut cum scilicet producta sit inprimitiuis breuiatur. tñ non solum in compositiuis: sed etiã in omnibus his deriuatiuis: que addita tia. uel tudo. formã-tur: ut amicitia: fortitudo: & huiusmodi.

Regula.

De aliis cõpositiuis talis datur notitia. Omnis sillaba tam prima ꝗ media tanta iudicanda est

in compositiene: quanta insimplicitate: sicut de ppositionibus dictū est: siue integra remaneat sillaba incomposito: ut per amatus. usu capio: siue non. ut inimicus. elido. nisi certa ratio: uel usus alios prestet ostaculū quod per huiusmōi uideri potest. Intersero antepenultimā positiōe producit: que perse corripitur. debisco primā corripit uocali ante uocalem. & ipsa perse producit̄. Calere: madere & similia medias pducūt Calefacio. madefacio easdem corripiunt: Semisopitus. Semiuocalis unde de triginta ante penultimam corripiunt. & eedem in simplicitate producuntur. Malo celum primas producunt: quia una est ibi pro duabus. sed magis uolo & tene letum. Tibicen. mediā pducit p Tubicen. quod in multis etiam compositis seruat̄. Iunior enim: & fio ea ratione primas producunt cum Iuuenior & facior regulariter dici deberet. Ponuntur quoq; due breues p una longa: ut fieri pro firi. Alterius pro altrius: & huiusmodi putatio. pu. corripit. ut preputium. pu. producit. hoc perse producitur. hodie breuiatur. quia. c. amittit. uti ultimam producit. utiq; eandē corripit: ne due dictiones putentur. ubi quandoq; bi. corripitur: ubiq; semper eū producit. neubi. fit pro an producitur. Nefas. neq;: & nequeo breuiantur. is & id breuiantur. Idem masculinū pducitur. Idem neutrū corripit̄ unde dicitur.

Hoc breuiatur idem. producit alter hic idem.
Intro indifferenter ponitur. Introibo semper corripiuntur. Sicut & multo alia in hunc modũ uariari reperiuntur. Negotium negans otium. seuerus sequens uerum primas corripiunt: & secundas corripiunt. sicut est insimplicibus pe-nultimis in.a.in.um.non.a.penes: sed a pene cõ-ponitur: & ideo eius prima producitur.

Exemplo.

Exemplo etiã cognoscit̃ medie sillabe esse bre-ues: ut hic Gynnasio musas placuit reuocare so-lutas: Materia. Nõ sum materia digna ꝑire tua.

De Media sillaba.

Medie sillabe sex modis cognoscunt̃ esse lõge. Positiõe diphtõgo: accẽtu: diminutiõe: regula. & exẽplo. Positiõe ut eternus. diphtõgo ut ce-raunia. accẽtu ꝓducto ut natura: diminutiõe ut naturaꝝ natura. regula: ut amabilis. exẽplo: ut pecunia. Et genus & formã r̃gina pecũia donat

Qualit̃ sillabe ꝓprioꝝ noĩm ponẽde sunt.

Notãdũ est: ꝙ oĩs sillaba ꝓprii noĩs ĩdifferẽter põt poni ĩ metro: ut Titus: nisi generalis regula ĩpediat. pnsitio. s. uel diphtõgus: uel accẽtus uel uocalis añ uocalem: & nisi aliquo auctorizabili usu tm̃ uno modo inueniatur posita: ut Roma cuius prima iam capitalis. tracta incertitudinẽ semper producitur eorum ultime sic ponende sunt: ut in finalibus docetur regulis.

Vltima sillaba uno mō cognoscit̄.sed regula da
tiui & ablatiui plurales breuiant̄ ī bis ꝑducit̄:ut
rebus tēplis dnābus:dnīs.Lōga tn̄ q̄tuor mōis
cognosci pōt.Positiōe diphtōgo.accētuatiōe.
& regula. Positiōe.n.cognoscit̄:ut amant.Dip/
thōgo:ut musę accētuatiōe:ut libre:que finales
ꝑducunt̄ sillabe nisi cā fiat uel aliquo
positiōis iure ut pone circū:& ipā ob hoc nihil
ominus breuiāda sunt:ut hic pōesubicit cōiūx
ferimur ꝑ opaca locoꝝ. Finalis enī accētuatio
nō sꝑ habet uī ꝑductiōis & in gręcis siue bar/
baris:ꝙ pericachim Ierusalem & huiusmōi pōt
uideri:quoꝝ ultime q̄uis accentuent̄ certissime
tm̄ breues sunt.Sed qa ī finialibus regulis cōti
nent̄ recte dici pōt:ꝙ uno tm̄ mō ultīa cognos
catur sillaba uidelicet regula.
Sillaba alia prima:alia media:& alia ultīa:prima
alia breuis:alia cōmunis.alia lōga.breuis cog/
noscitur sex mōis uocali an̄ uocalē.Cōpositiōe.
deriuatiōe:regula:ꝑpositiōe & exēplo. Cōmu/
nis q̄tuor mōis ꝑ liqda & muta. ꝑ patris
ꝑ.z.ut gaza.ꝑprio noīe:ut Titus ꝑ gręca dicti
one hn̄te uocalē an̄ uocalē:ut priamus. Longa
cognoscitur sex mōis.positiōe:diphtōgo:Com
positiōe deriuatiōe:regula:ꝑpositiōe:& exēplo.
Media sillaba. alia Breuis. alia cōis. alia longa.
Breuis .v.mōis cognoscitur.uocali an̄ uocalem:
Accētu:diminutiōe:regula:& exēplo.Cōmunis

q̃tuor mōis ꝓliq̄da & muta:ut Tenebre ꝓ.z.ut yebuzeus.ī añpenultīa ꝑpe ut polidorus.in āte penultīa ꝓ gręca dictiōe bn̄te uocalē an̄ uocalē ut chorea. Lōga cognoscit̃ sex mōis positione: diphtōgo:accētu: diminutiōe:r̃gula & exēplo. Vltīa sillaba alia breuis.alia cōis.alia lōga.Br̃uis cognoscit̃ r̃gula ut ita.cōis simılit̃ r̃gula ut amo Lōga q̃tuor mōis cognoscit̃: positiōe ut amāt. diphtōgo ut musę.accētuatiōe ut yosue.r̃gula ut cornu.uel pōt dici qđ tn̄ r̃gula cognoscitur Vltīa sillaba siue sit br̃uis siue lōga siue cōis.

Sillaba.

Prima		Media	Vltima		
Breuis	Lōga	Breuis	cōis	lōga	
Cōis	Breuis	Cōis			
liq̄da	ꝓgręca	ꝓliq̄da	ꝓgręca	regula	
ꝓ scđo	ꝓ p̄mo	ꝓ scđo	ꝓ p̄mo		

Vocli an̄	positiōe	positiōe	positiōe	posi.
Cōposi.	diptōgo	diptōgo	diptōgo	diph.
Deriuati.	cōpositi.	accentu	accentu	accē.
Regula	deriua.	diminu.	diminu.	r̃gula
Preposi.	regula	regula	regula	regu.
Exēplo	p̄posi. exē.		exemplo.	

Et qa sillabaco dat formā dictio iuri:
hec qd sit dici postulat ordo sequēs.

Data p̄cedētiū sillabaꝝ notitia postq̃ ad ultīas. ꝑuentū est:ī q̄s dictiōes termīant̃.qd sit dictio

uid ēdū ē: & quō diuidat: ut p eius cognitionē: queq sillaba certius iudicari possit. Dictio est minima ps orōnis cōstructe idest ī ordine com posite: quātū ad tocius ītellectū: ut dn̄s. Dictio num alie sunt monasillabe: ut pax. alie polisillabe ut deus regnat. Polisilbaꝝ alie suntbissillabe: ut amo. & sic usq ad. x. uel ad. xii. ꝑut ipe īueneris in una dictione sillabas. QVō una queq dictio secūdū sui terminationē cognoscat siue sit mo/ nosillaba: siue nō. Inquancunq desinat. litteras āmodo dicēdū est: & a uocalibus qa digniores sunt ordine incipiendū.

Omnis causalis dictio desinēs ī a breuiatur: ut musa: nisi sit ablatiui casus: uel uocatiui ueniēs a noīatiuo ꝑducto ut ęnea. & nisi sit monosilla/ ba: ut que oīno ꝑducūt. Greca seu barba ra qdā: ut māna: pasca similit ꝑducūt & corripi etiā īueniunt. ut Māna pluit saxo potū ꝑducit ab imo. hic nota eādē ꝑduci ī ablatiuo. Nume ralia trigīta desinētia īdifferēter ponuntur: ut trigīta qdragīta: uel ut alii dicūt ī masculino & feīno ꝑducunt: ī neutro corripiunt. Noīa pro aduerbiis posita tāta sunt quāta illa ꝑ qbus poi nunt ut sancta ꝓ scē: iusta pro iuste. Cetera ī a ꝑducūt: ut ama pter ita. qa & puta cū suo com posito ut puta: que breuiāt. Antea: & postea: si īueniant corripi sunt due dictiōes. nec aliter in eroico poni possunt. Et nota tā inhac q in aliis

regulis auctores licentia usos: ut Mittit yper/mestra modo de tot fratribus una.

Regula.

Omnia monosillaba ĩ e.desinẽtia ꝓducit:ut me te.se.que & gemĩata ꝓduci debẽt ut meme te/te sese ꝑter & ue pro uel ne ꝓ an:& pro certe. Supra sillabã ĩ e brũiãt:ut mare ꝑter illa que hic excipiũt diphtõgata ĩ e.ut musę uel in fine accẽtuata: ut libie. que oĩa ꝓducũtur nisi ad drãm fiat:ut dictũ ẽ. Itẽ oẽs ablatiui quinte declinatiõis cũ suis cõpositiuis: ut die & hodie re & quarte.et unũ tertie quod est fame prod. ꝑterea uocatiui greci:ut ulixe & pauci ablatiui ut achille prod.uerba scũde cõiugatiõis ĩꝑatiui mõi singlr̃is numeri prod:ut doce: cũ suis cõiugatis.si ĩuenientur corripi.ut apud oratiũ uade uale.caue. ne titubes mãdataqꝫ frãgas. licẽtia ẽ poetica.uel est tertie declinationis. Cauo is.ut uido dis.ĩ Catone Hoc uide ne rursus leuitatis crimine dãnes.Aduerbia a datiuĩs scd̃e declinaformata prod: ut docte ualde ꝓ ualide:preter bene & male:que breuiant̃ & fere & ferme que ĩdifferẽter ponunt̃. Veꝝ tñ a q̃busdã tñ modo ꝓduci dnr̃ a suꝑlatĩs r̃gularibus uenientia q̃dã corripiunt: ut maxĩe quid doceant sacre mode ramĩe legis.sed potius lõga sunt: Cuius bonus leue licentia est.

Regula.

In i ꝓducunt̃:ut heri.ꝑter mihi:tibi:sibi:ibi &

ubi que īdifferēter ponunt̄ & p̄ter nisi & quasi:
que breuiantur. Vocatiui greci :ut pari:& alexi
& pauci datiui : ut palladi: que similiter breui/
antur unde statius achilleideos. palladi littore
schiros celebrabit honorem.

Regula.

In o. producuntur monosillaba:ut do. Polisilla/
ba indifferenter ponunt̄:ut amo :preter quedā
greca ut dido : & erieto : & preter datiuos et
ablatinos : ut domino : uiro: qui producuntur.
Gerundia tamen secundum quosdam indifferē
ter ponuntur ut amando. unde Iuuenalis. Plu/
rimus hic eger uigilando : sed illum datiui : et
ablatiui aduerbialiter prolati ꝓductionē seruāt
ut illo aliorum raro preter paucos: qui indiffe/
renter ponuntur: ut modo. Cito sero. mutuo.
profecto. et sedulo. Crebro. etiam corripiunt.
Virgi. dicens crebro fecit dimisse ares. QVidam
ego mei et Caro nis. semper corripiūt. et ergo
pro causa semper producunt. sed sine periculo
communiter poni possunt. Hic nota alioquin
peuultimam producere.

Regula.

In u. omnia producuntur:ut cornu. In b. breui
antur: ut ab. In c. producuntur: ut alec. p̄ter lac
fac. nec. donec. que breuiantur. et hic pronmen
et hec que indifferenter ponuntur. hoc etiam
in nominatiuo et accusatiuo quibusdā uidetur

posse corripi. de ac pro & dubium est: quāta sit quia corripi: et produci inuenitur. fac uidetur corripi: cū dicit̄ ab Ouidio. Philli fac expectes demophoonta tuum. sed littera falsa est. Ibi enī debet esse face pro fac. Si nec uel donec inueniatur ꝓduci licentia est. ut donec aspirate deo In d. breui. ut quid. peter baud ꝓ nō. In f. nulla dictio terminatur nisi nomen illius littere: quo īdifferenter possumus uti. sicut pene omnium consonantium nominibus ut. b. c.

Regula.

In g. si qua inueniantur: breuiantur: ut gog. et magog. In l. breuiantur: ut al. sal. nil. In ol. desinētia: ut sol nichol. & infine accētuata: ut michael gabriel: que producuntur. In h. prod̄: ut uach. ach: proch. In k. nulla dictio terminatur. In m. breuiāt̄. ut templum. Cōsonans tātum ei semꝑ apponeuda est: ut sit positione longa nisi ī fine metri: ut hic uideri potest. Iusq; datū sceleri canimus populumq; potentem. In n. producūt̄: titan. preter an. forsan. forsitan. & in. tn̄ cū suis compositis: ut exm̄. & uerutn̄. preter nomina in n. desinentia que corripiūt penultimam crescētis genitiui mutatā. s. e m. i. ut carmen carminis: & quedam: ut ylion. que omnia breuiant̄. In n. per apostropha desinentia tanta sunt: quanta sunt naturaliter. ut legin pro legisse. ne corripit̄ audin pro audis ne producit̄. In p. nulla dictio

terminatur. Copb enim & aleph. in b. desinunt. In q. nulla dictio. In r. breuiatur: ut Cesar. p̄ter monosillaba in ar. desinētia ut lar. par. que prod̄ & a par composita: que indifferenter ponuntur ut dispar. cōpar. & preter baer. et beter et uer. que producuntur. Imber et crater produci et corripi inueniuntur: et preter tur. & fur. que si/militer producūtur. In s. quia plurima desinūt: & pene infinita per p̄cedētes uocalis distinguē das dicimus esse regulas. In as producuntur: ut ciuitas. pretr nomina genitiui: quorum desinūt in dis: uel in dos. secundum grecos: ut pallas dis uel pallados: ex quibus excipiuntur uas uadis: quod producuntur. Accusatiui grecorum plu/rales breuiātur: ut Troas. In es. producuntur: ut dies. preter inquies nomē: & penes p̄positionē. uel es. uerbum cum suis compositiuis: ut ades. potes. & p̄ter nomina corprripiētia penultimā crescentis genitiui: ut miles militis: que breuian tur: de quibus. u. producitur excipiuntur. aries abies. paries. Ceres. & pes. Verumtamen a pes composita indifferenter ponuntur: ut compes. bipes. pluralia greca: ut anaiades: amazones. Numeralia quidam corripiunt: ut quinquies. decies. sed plana erant. In is. breuiant̄: ut panis. preter secundā personam uerbi singularis nu/merari ꝓducentē penultimā sui pluralis: ut sis. nolis. & audis cū suis congugatis. & p̄ter noīa

producentia penultimam crescentis genitiui: ut quiris: quiritis: sannis: sannitis: & preter plurales casus: ut doctis poetis: & omnis cum est accusatiui casus. & preter monasillaba cnm suis copositis: ut uis & quis: que omnia producūt. demonasillebis tria breuia excipiunt. Is. ea. id. pnomen. & quis nomē cum sunt noīatiui casus & bis. aduerbiū. Mis quoq & Tis casus pnoīm breuiantur secundū quosdā sed nō sunt in usu In os. producunt: ut flos. preter os. ossis. cōpos & impos: et qnedā grȩca: ut ylios: que breuiāt. In us. monosillaba prod. ut ius. mus. tbus. sus. rus. plus. Supra sillabā uero breuiantur: ut dn̄s preter genitiuos singulares quarte declinatōis & noīatiuos et accusatiuos et uocatiuos plurales eiusdē: ut manus et preter noīa producētia penultimā crescentis genitiui que oīa pducūt ut uirtus. tis. salus tis. q oratius breuiauit palus dicens. palus aptataq remis. Licētia fuit. Grȩca quedam faciunt genitiuū in eris: ut melampus melampodis In t. breuiant: ut caput. preter positiōe longa: ut amant uel diphtōgo ut aut: uel sincopa: ut fumat pro uit. exemplū. Cirus obit. inquid p obiit. In x. pducuntur ut ayax audax In y. ut opy. prod. In z. prod. ut acaz. In aus & eus. producūtur: ut laus. sicbeus. in duas consonantes omnia prod. ut sapiens. In as. de ultimis sillabis regulas perarauimus contra quas qui

facerit uel licentia transgrediet: uel ignorantia
Qualiter in metro patiatur dictio poni.
Iam patet ex finis cognatione sui
Restat distigui: quo sit modulāda canore
Fiat ut accentu notior ipsa suo.
Finaliū regulis ꝑtractatis ad maiorū dictionū euidentiam pauca hec de accentibus breuiter attendenda sunt. Quid autē accentus sit. superius dictum est. Sciendū est itaq; omnē sillabā acui uel grauari uel circūflecti. De monosillabis dictionibus talis datur regula. Omnis mona sillaba dictio si uocalē habet naturaliter breuē acui debet & cito proferri: ut uir: dux nux: Si habet uocalem naturaliter lōgam circumflecti debet: & teneri: ut spes: des: & rex. In bissillabis si prior naturaliter ꝓducta et posterior correpta ꝑor circūflectat: ut homus: roma. ī noīatiuo et relique quātecūq; fuerint eaꝝ sillabe primas accuient. ut deus. merces: amans. fingit Exceptis ꝑpositiōibus que casibus ꝑposite granātur. ut ultra mare supra domū. Ex his exceptis que accentum habent in fine ꝓpter drām: ut ponē aduerbiū ꝓ iuxta. Ergo nomen ꝓ causa Cōcisa quoq; excipiunt: ut fumat ꝓ. uit. de qbus talis datur regula. Omnis concisa dictio sup eandē uocalē habet accentū: supra quā habet integrā supra uocalis inconcisione remāserit. ut arpinas fumat. ūde mercuri. uirgili. Eandē accuūt quē

sua integra mercurie uirgilie. Si uero illa uoca/
lis subtrahat generalē accētuū regulam dictio
concisa: ut norunt ꝓ nouerūt. Et est notandū
ꝙ nulla dictio latina in fine accentuentur. nisi
ꝑdictis fiat causis differētia scilicet uel cōcisiōe
& nisi infinita. Illa enim aliter accentuanda sunt
cum interrogatiue proferuntur alter cum re/
relatiue. Et cuius.ia.ium.alter cum noīatiui ca/
sus ꝙ cū est genitiui. Attēdendū quoq; ē. utrū
dictio sit cōposita an ne. ut satisfacit: cuius pri
ma hic grauat̄. Cū aūt satis ꝑse est dictio acuit̄
de trissillabis: et ultra talis datur regula.

De Trissillabis & supra.

Omnis dictio trissillaba: uel tetrasillaba: & dein
ceps: si penultima fuerit breuis antepenultimā
acuit: ut dn̄s: omīpotēs: preter quedam a facio:
cis. cōposita: ut calefacit et a q; cōiunctione: ut
utraq;. Si naturaliter penultima fuerit ꝓducta:
& ultima correpta tunc penultima circūflectit̄
ut corona. & si penultima: & ultima producte
fuerit penultīa acuitur: ut athene. Excipiuntur
ab his inde: & longe & quando composita sunt
ut de inde: delonge. aliquādo & huiusmōi que
antepenultimas acuunt: de qbus supius dictū
est Reliq aūt sillabe: que. s. nō acuūt: uel circū
flectūt: cuiuscūq; dictōis fuerīt grauāt̄ Et nota
dictiōes: quibus encletice apponūt īfine acuē
das: que sit ipaꝝ natura est clericaꝝ. Inclinat. n.

accentū pcedētis sillabe ad se ut dixitq̧. Itane. Ideq̧ facit cū supiora: ut nobiscū Interiectiōi bus non sunt certi accētus infine tm̄ plerunq̧ accētuāt. ut pape. sic̄ grece aut hebree dictōes

De diuersis ecclesiaꝝ usibus.

Variis aūt ecclesiaꝝ ꝓlatiōibus manum suppo nere nō audemus quaꝝ quedā audieritis. Tybe riadis mulieres incōdēnas lacintina. smaragdīa czizania. blasphemia & similiū dictionū penulti mas ꝓducunt & quedā corripiunt: ut cōminus paulominus: quisputas. & qn̄q̧ duas dictiones faciūt. qn̄q̧ unam. & alicubi circūamitta. smeni. Cor̄. Sed huiusmōi suo usui reliquēda sunt: ne antiqua cori cōsuetudo uacillet nisi apte cōtra rationē. quod postea non esset usus: sed abusus Hoc de accentubus ad presens cōmemorasse sufficiat: postq̄ de pedibus agendum est.

De Pedibus

Pes est sillabaꝝ & tempoꝝ certa dimentio. dnr̄ aūt pedes eo q̧ per ipsos quasi gradatim manu ambulent. Pedi aūt accidūt sex. Arsis & thesis. idest eleuatio & depositio. nūs sillabaꝝ. tempus resolutio & figura. per Arsin & thesin alternāt: eleuant̄ pedes: & deponunt̄ īscātiōe. Numerus sillabaꝝ accidit pedi. quia omnis pes adminus duaꝝ sillabaꝝ est. Tempus quoq̧ accidit ei: qd̄ est ipsa mora sillabas ꝓnuptiādi. Resolutio cum una sillaba pro duabus ponit̄ uel econuerso. uel

pes ꝓ pede. Figura duplex est. Sīplex ī bissilla bis & trissillabis pedibus. Cōposita in aliis q ex ipsis constant. unde duplices dnr̄. sunt autem xxviii. pedes. quattuor bissillabi. octo trissillabi xvi. Tetresillabi qui dictinguēdi sunt per noīa per proprietates: & per exempla hoc modo.

Bissillabi pedes.

Pirrichius const. ex duabus. br̄. Tpm̄. ii. ut fuga equa cesura. Spōdeus con. ex duabus. l. Tpm̄ iiii. ut estas. equa cesura. Iambus const. ex. br̄. et lō. Tpm̄. iii. ut dies. dupla cesura Trocheus cōst. ex. lo. & br̄. Tpm̄. iii. ut meta. dupla cesura.

Trissillabi pedes.

Tribracus cōst. ex tribus. br̄. Tpm̄. iii. ut aquila dupla cesura. Molossus cōst. ex tri. l. Tpm̄ vi ut eneas dupla cesura. Anapestus cōst ex duabus. b. & l. Tēpoꝝ. iiii. ut pietas equa cesura. Dattilus cōst. ex lo. & dua. b. Tpm. iiii. ut īsula equa cesura. Amsimacrus cō. ex. l. b. & l. Tpm v. ciuitas sexcu cesura. Amfibracus cō. ex. b. l. et. br̄. Tēpoꝝ. iiii. ut carina tripla cesura. Bachius cōst. ex dua. l. et b. Tpm v. ut honestas sexcu cesura. Antbibachius cōst. ex duabus. l. et. b. Tpm ut naturas sexcupla cesura.

Tetrasillabi pedes.

Procelleumaticus cōst. ex. iiii. lon. Tpm̄. iiii. ut Auicula equa cesura. Dispondeus const. ex. iiii. lon. Tpm̄. viii. ut oratores equa cesura.

Dιyābus cōſt.ex b uel ex.b.& l.Tp̄m.vi.ut amenitas equa ceſura. Dιtrocheus cō.ex.l.b.& l.& b.Tpm.vi.ut cātılena eq̄ ceſu. Antιbachιus cōſt.ex.b.& dua.lō.& b.Tpm.vi ut Coronatus equa ceſu. Corιābus cō.ex l.et.ii.b.& lō.Tpm vi.ut omīpotēs eq̄ ceſu. Ionιcus mιnor cōſt. ex.dua.b et dua.lō.Tp̄m.vi.ut bn̄dicens dupla ceſura. Ionicus ma.cō.ex.ii.lō.&.ii.b.Tpm.vi. ut p̄conia dupla ceſura. Peon p̄mus cō.ex.l. et.iii.b.Tpm.vi.ut letιtia ſexcu.ceſura. Peon ſcd̄us cō.ex.b.& l.et dua.b.Tp̄m.v.ut amabilιs. ſexcu.ceſu. Peon tertιus cō ex.ii.b.& l.et b. Tpm.v.ut celerιtas ſexcu.ceſura. Peon q̄rtus cō.ex.iii.b.et lō.Tp̄m ut celerιtas ſexcupla ceſura. Pιtrιtus p̄mus cō.ex.b.&.iii.lō. Tpm vii.ut ſacerdotes epιtrιta ceſu. Pιtrιtus ſcd̄s cōſtat.ex.l.& b.&.ii.lō. Tp̄m.vii.ut condιtores epιtrιta ceſura. Pιtrιtus tertιus cōſtat.ex.ii. lō.br̄.& lō.Tpm.vii.ut heredιtas epιtrιta ceſu.

Epιtrιtus quartus conſtat ex.iii.lon.& bre. Tp̄m.vii.ut oportunus.epιtrιta ceſura.

De Biſſillabιs.

QVare pedes huιuſmōι noībus appellent̄ ratio reddιt̄ qualιſcūq; Pirrιchιus q primus eſt dicit̄ a pιr.quod eſt ignis: qa uelox eſt & ιn acutū ut ιgnιs eſt tēdιt uel pιrrιchιus quaſι puerιchius: qa ludιs puerorum adhιberι ſolet uel ut alιι dιcūt a pιrro dιcttus pιrrιchιus quια ſonat ſanurιſarιo

patris sui achillis utebatur. Spōdeus dicit͂ a spondeios: quod est tractus quia tractim sonat unde spondiales cantus tractus dñr. Iambus dicitur a iambin: quod est detrahere quia hoc pede inuentiões siue inuentiue· & detractiões antiqtus fiebāt. Trocheus dr̄ quasi rotabilis ob celerem in metro conuersionē. Trochos enī grȩce rota dicitur. Tribachus dicit͂ a tris uel tribus & brachos: quod est breue: qa ex tribus constat breuibus. Molossus dicitur a molēsis idest thessalensis his: q eūtes ad bellū hoc pede carmīa modulāt͂. Anapestus idest repcutiēs eo ꝙ p cōtrariū dactilo in eleuatione feriatur. Dactilus a digitis nomē accepit. quia a lōgiori inchoās in duas breues desinit: uel adactilis palme fructibus. Amphibrachus dicit͂ hinc inde breuem habens longa interposita. Amphi. n. est circum. brachos breue. Amphimacrus dicit͂ longas hñs duas breui interposita. nam macros lōgum notat. Bachius est sic dictas: quia hoc pede sacra bachi celebrare mos antiqtus erat. Antibachius baccho contrarius: dicitur: uel palimbachius idest iterum bachius.

De Tetrasillabis

Procellamaticus uocatus est: quod ad edeuma cātandū sit aptus cilleuma est. cantus quasi ad celum meatis excanentium intētione. Dispōdeus dr̄ quia ex duobus cōstat spōdeis.

ex duobus Iambus. Ditrocheus ex duobus trocheis. Antibachius dr̄ q̄ſi ſpatiis cōtrariis cōſtans hn̄s.ſ.breuē & longā:& longā & breuē. pastos.n.grece ſpatiū latine. hic pes alio nomīe iābicorius uocat̄: uel iābitrocheus. Coriabus dictus eſt quaſi ex corro ideſt trocheo & iābo conſtat.Corius trocheus dicit̄ q̄a choris cātan tium ē aptus. Ionici dicti ſunt ꝓpter īequalē ſillabā ſonū. ionos enim grece inequale dicitur dicitur:qui duas breues & duas longas habet. Poenes aūt dicti ſunt ab īuētore ideſt apolline qui pean dr̄.peon primus. q primā habet lōgā. ſecundus ſecūdā zc̄. Epitriti dn̄r q̄ſi ſup tertii eo ꝙ ſup tres lōgas unam habēt breuē. Primus habet breuē. Secundus ſecūdā. Tertius tertiā. & Qvartus breuē habet quartā.

Sunt autē bini & bini notandi predicti pedes: quoꝝ alter tlteri eſt contrarius:niſi in fine: ubi quatuor peonibus ſunt cōtrarii q̄tuor epitriti. Et eſt ſciendū : ꝙ tetraſillabi ex biſſillabis ge minatis cōſtāt:uel ex eis diuerſo mō cōpilatis. quod ꝓpter dictas eorūdē ſcriptioneſti diligēs lector leuiter exq̄rere poteſt.Cunq; pirrichius ſit duum tēpoꝝ & diſpōdeus. viii. cum neutro hoꝝ aliquis habet cōueniētiā. Ille enī omnium minimus hic aūt maximus inuenit̄. Reliq uero ratione tēpoꝝ interſe conueniunt. Tres quidē ſunt:ibi triū tēpoꝝ.q̄nq; ſunt ibi q̄tuor tēpoꝝ.

Aliquot q̄nq; tp̄m sunt alii.vi.alii.vii.ut infor/ma dispositionū.Ostēsum est sup̄ius. Ideoq; in metris ex ipsa pedū cognitione sepe contingit eo⁊ fieri dispositiones.Ita.s.q̄ unus ponat̄ pro alio:qui totidē tp̄m sit cū illo.ueluti spondeus uel p̄celleumaticus p̄ dactilo & huiusmōi q̄nq; ponit̄ pes p̄ pede: q̄bus nō est paritas tp̄m̄: ut Spōdeus p̄ Iābo. Sed hoc p̄ nimia uelocitate uitanda sit:uel aliq̄ alia ratione. Vnde Oratius dīc. q̄ Iābus est pes Citus & ideo spōdeus sta/biles in iura paterna recepit. quas mutationes inscansione facile est discernere.

De pentasillabis & exasillabis pedibus

Preterea sunt pedes pētasillabi:& exsillabi:qui finzugice dnr̄ idest cōiugationes: quia ex aliis cōiūctis efficiūt̄. Primus.n. cōstat ex pirrichio idest tribraco idest ex q̄nq; br̄uibus tp̄m̄.v.ut beneficiū. Secūdus cōstat ex spōdeo & molos/so idest ex q̄nq; longis tp̄m.x. ut exornauerit. Itaq; r̄liquos p̄te p̄seq̄re. Pētasillabi sunt.xxxii. Exsillabe sunt.lxiiii.& sic īter oēssunt.c.xxiiii.

QVe dictiones sunt metro apte

De dictionibus:que semp̄ hos crescunt pedes non fit mētio: quia tales non cōuenit in metro ponere: ut sunt he incommemorabiliter. ratio/cinationibus.Constantinopolitanorum. Inuigi/laueramus. Nunc autem his ommissis ad alia transeundum est.

De cesuris pedum.

Iamq͙ pedes cõmunes ꝑ arsim & thesim: eleuãt: deponient: ut arma q̃bus diuisionibus hoc fiat: uideamus. exq̃. s. dupla. tripla. sexcupla. & epitrita: que a cesura dñr. Equa pedum diuisio est quotiẽs arsis: & tesis eq̃li tp̃m diuisiõe cedunt ut duo & duo. Dupla est quotiẽs unũ ex his alteꝝ duplo uĩcit. qñ. s. maius bis cõtinet minus ut q̃tuor & duo. Tripla ẽ: qñ maius. ter cõtinet totũ minus: ut tria & unũ. sexcuplũ dr̃ quotiẽs unũ sexcuplo exsuꝑat alteꝝ & simpla eius ꝑte unum plus inuenitur. induplum unũ minus. dr̃ enim sexcuplum. dupli dimidiũ. ut tria & duo.

In quod pedibus que illaꝝ cõtinẽt

Epitritũ est: qñ minus cõtinet̃ a maiori: & eius tertia ꝑs ultra: ut q̃tuor & tria. s. que cesura in decẽ pedibus r̃ꝑit̃. Piriaco. Spõdeo: Anapesto. dactilo: ꝓcelleumatico: dispõdeo: diiãbo: ditrocheo: anapasto: Coriãbo. Dupla ĩ sex Iãbo. Trocheo. tribraco. molosso. ionico. minor̃: et ionico maiore. Tripla ĩ solo ãphibraco. Sexcupla ĩ. vii. ãphimacro. bachio. ãtibacbio. & q̃tuor peõibus Epitrita ĩ q̃tuor epitritis: ut ĩsuꝑiori pedũ serie ostẽsũ est. Dictio & pedes se excedũt zc̃.

Notãdũ est: ꝙ quedã distio ẽ pes: ut amat: q̃dã nõ ut dat. Itẽ q̃dã pes est dictio: ut hoĩes q̃dã non homi. ꝙ tibi subiecta forma liquere facit in qua etiã ꝑdicti pedes distinguũt̃ hoc ordine.

Bissillabus	Pes.	Tetrasillabus
	Trisillabus	
		Pircelle dispōde.
	Tribach.	Diābus ditroche.
Pirrichius.	Anapestus	Antiba. conābus.
Iambus	Amphi.	Ionior ionior
Spōdeus.	Bacchius	Peō pri. epitri. p̄.
Trocheus	Molossus	Secūdus secūdus
	Dactilus	Tertius tertius
	Amphi.	quartus quaruts.
Dictio	Antibach.	
Pes	Pes	
nō pes	dictio	
amat	dat	hoīes

QVatuor explicitis qbus metra coticiāt
de metro quid sit dicere tēpus habet.

His excursis: que ad metroꝝ notiam premitti necessaria sunt. Restat dicere: quid sit metrū: et ūde dicat̄: & de metroꝝ diuersitatibus: ut p eas nostrum ab aliis euidentius secernantur.

De metro qd sit & unde dicat̄.

Metrū est certa pedū dimēsio: scd̄m sillabarū: & tēporū numeꝝ obseruata. quod adminus ex duobus pedibus oportet cōstare. Idē etiā dicit̄ carmen & uersus. Metrum a metron: quod est mēsura: qa tēporis & numeri mensurā seruat & modum. Carmen dicit̄ carptim pronunctiatur:

uel quia canẽtes carmĩa mẽte carere extimant
Versus dicti sunt a uertẽdo eo q̃ post certum
metri finẽ ad aliud in coandũ narratio r̃uertit.
& dictiõibus sepe uersis ita moderato fine co/
biti sunt ut ultra q̃ ratio eorum substineat pro
cedere nequaq̃ possunt.

De diuersitatibus metrorum.

Metrorum multe sunt diuersitates: quoꝝ nõia
sumũt ei pede in metro dnãte. ut dactilicum a
dactilo q̃nq̃ a nũo pedũ: pẽtametꝝ: exametrũ
q̃nq̃ ab inuẽtore: ut phaleticũ. q̃nq̃ a materia.
de q̃ in ipsis agit: ut eroicũ q̃nq̃ ab istõ: quo de
cantat: ut liricũ. q̃nq̃ a nũo sillabaꝝ: ut endeca
sillabũ. & q̃nq̃ idẽ metrũ plura sortit uocabula
diuersis decausis: ueluti dactilũ: quod exametꝝ
dicit. & heroicũ et delphicum siue saphicũ uel
phiticũ.

Vnde dicat Dactilus.

Dactilũ dictũ est a pedi dactilo: q̃bus metri pri
cipalis pedes est. licet ĩterdũ spõdeũ r̃cipiat &
Trocheũ. Exametꝝ dr̃ q̃a sex habet pedes. exa
grece latine sex. Eroicũ uero ideo dictũ est: q̃a
facta heroũ. idest nobiliũ uel fortiũ describebã
tur hoc carmĩe. homerus. n. ĩdistribuẽdis fortiũ
uiroꝝ gestis p̃mus hoc gñe metri usus est. Del/
phicũ quoq̃ seu pithiũ antiq̃tus uocabatur: q̃a
ipso r̃spõsa apollinis canebant: q̃a delphicus dr̃
a delon insula: inqua natus est phiticus a phitie
uel a phitone serpente: quem deuicit.

Vnde dicatur pentametrum

Pentametꝝ dr̄: ꝙ habet qnq; pedes. pēta grȩce latine qnq;. & est exametꝝ q̄ſi quedā cognitiōe adiūctū eiq; familiariter ad herere q̄a ſine ipſo: uel nūq̄: uel rariſſime īuenit. QVod etiā elegiacū dr̄: q̄a elegia ideſt miſeria p̄mū ipa deſcripta eſt Vnde elegi dnr̄ ideſt miſeri: & eleyſon id ē miſerere uel mei. Iambicū metrū dr̄ a Iambo: qd̄ eſt archilocū. dictū eſt & anacreticū trochaicū anapeſticū coriābicū. Similiter a pedibus dnr̄. Trimetꝝ: Tetrametꝝ a nūo aſclepiadū. ſaphicū Gliconicum: uel gliconiū adonicū. Colophoniū Sotbaticū: & peoniū ab inuētoribus dicta ſunt buccolicū. genealogiacū. epithalamicū ab ipſa materia ſic uocanī. Sed q̄a de his nō ītēdimus ad preſens agere: ad heroica redeamus & de his pleniorem notitiā aſſignare curemus. Ea. n. ſunt reliquis excellētiora: & ꝓpter ſui dignitatē ab auctoribus magis frequētanī.

De heroicis quō fieri debeāt.

Eſt igiī ſciēdū: ꝙ eroicū carmē ſex pedes hēre debet. In omni loco r̄cipit dactilū niſi ī ſexto. Ibi uero ſpondeus dēt eſſe uel trocheus. vn̄ dr̄ dactile cūcta tene ſp̄ de fine recede. pōt etiā ſpōdeus ubiq; poni niſi īq̄nto Vn̄ dr̄ Spōdeus q̄ntā ſedē tm̄mō nitet. Trocheus aūt nuſq̄ niſi ī fine vn̄ dr̄. mox fiet leſus ſi n̄ ſtet fine trochę. Alii uero pedes ad hec metra n̄ ſūt neceſſaria.

Nota in qnto loco esse spōdeū.

Si spōdeus inueniat̄ in quīto loco licentia est: ut altus cesoꝝ pauit cruor arm̄toꝝ. Quod qn̄qꝫ faciūt auctores: q etiā ꝓcelleumaticū tā ī qnto q̈ in p̄mo ꝓ dactilo ponūt: ut supius dictū est. In sexto quoqꝫ uidet̄ eē datilus: uel ātibachius qn̄ uersus est ipmeter idest sup excedens cum ī fine supabūdat sillaba. Sed tūc uersus ī uocalē uel ī.m. desinit & sequēs īcipiat a uocali & p̄cedēte subtracta sit sinalimpha hoc modo. Inserit̄ uero fetu nucis arbutus orrida. Aut dulcis mustus uulcano de quoquit humorē & folus undā.

De scantionibus.

Diligēter aūt attēdēdū ē de scātiōibus metroꝝ q̈liter obseruet̄. Triplex enī scansio in heroicis carmibus cōsiderat̄. Cōiūcta. Disiūcta. Mixta. Cōiūcta dr̄ qn̄ pes nūq̈ cū dictiōe terminatur nisi ī fine hoc mō. Iusqꝫ datum sceleri canimus populūqꝫ potētē. Immortale nihil mūdi cōpage tenet̄. et hoc alius laudabilior esse dicitur. Disiuncta scāsio est qn̄ pes sp cū dictiōe finit̄ hoc mō QVe tua sūt bona. sūt qa tu bonus oīa cōdis littera. sillaba. pes. sunt ī nota metra. Sed hoc in raro usu ē. Mixta utꝝqꝫ uel utraqꝫ habet pti. s. cōiungit̄ hoc mō. Sūt hoīes qbus ista licēt sine fine beati. Te tua nō patit̄ frribūda supbia tāgi. QVa fere oīa scādunt̄ carmīa. qa sub hac scāsiōe maior eorum pars consistit. Nec alie due sine

quadam possunt fieri uigilantia.

Qvibns pedibus eroicū cōceptū possit esse. Et nota sine spōdeo uersū posse esse: Si trocheus est ī fine sine dastilo uero nūq̄ & sī trocheo si spōdens ē ī fine. Sine spōdeo. desere ꝓpositū nisi uideris esse tenēdū. sine trocheo est. Qvod male cepistis nusq̄ suplere laboras cū uno tātū dactilo: raro sanant̄ cause uulnera pbame.

De comotationibus metroꝝ

De q̄tuor pedibus q̄rti cū p̄cedētibus cōstat: q̄ adlibitū uersificātis pōt fieri & singulis locis dactili uel spōdei licet locari. Cauēdū tn̄ est: ut alternatī ponant̄ nūc. s. dactilus: nūc spōdeus si degāter uis cōponer̄ hoc mō. diligit̄ nemo nisi cui fortuna scd̄a est Raro aūt q̄tuor dactili cōtinētur utriusq̄ q̄tuor spōdei Quod cū tollerabile sit ī scātiōe cōiuncta seu mixta. ī disiūcta minime. Vt si diceres nobis qdē fat̄ ueꝝ nec nisi potus. distractus esset uersus. nec tn̄ falsus. bissillaba. n. cōmodius sūt duoꝝ pedū q̄ unius: ut fieri pōt vn̄ si p̄dictus sic fiat ut p pedes diuidāt̄ dcēs apte stabit: & scāsio rite cōiuncta hoc mō. Nō fert̄ ueꝝ nobis qdā nisi positus. et p̄cipue intētio pede cauēdū est ne ibi sit spōdeus nisi p iūcturā dictionū: ut equo aīo tollera finē: que sūt hītura uel nisi cogēte necessitate. Infortunatoꝝ sit mēs anxia sp qntū nūq̄ sextū obtineat locnm: & si inconsonantē desinat dactilus

seques pes sp̄ dēt icipi a uocali.ut deus est zc̃.

De positione pedum.

Dictionū aūt optīa positio ē ī metro: ut actiuis īterdū uerbo p̄positis: & ntīs suppositis pēultīa p̄mis r̄spōdeat & extrema medius hoc mō Alta nimis timidas submergūt equora naues. Studeas quoq; mobilia noīa fixis imponere. Vt mitis mitē uirga est aīata dragonē dictionē a dictiōe aqua r̄git nō lōge ponas nisi maxīe uideris expedire. nec ultra tertiū uel q̄rtū uersū ī cōstructiōe facias. duo aut spe ānectūt hoc mō. Omē uitiū animi tāto cōspectius īse crimē hēt quāto maior q peccat habet. Si cauere pōt.x. seq nō facias. ut paxq; p̄pter difficilē trāsitū. Sillabam q̄ īterdū aures offēdunt raro geīnes: ut dorica castra nihil ī metro supfluū p̄mutas. Monosillabā dictionē īfine nō ponas nisi duo fuerīt q̄d postea n̄ erit uitiū. ut nō timeas līguam: cuius detractio laus est. q dat diuitibus nō dat: sed cōmodat ipe.

De cesuris metro℞.

Et qa cesuris exametrū decorat̄ diligēter suis locis cōsiderāde sūt. cesurā dicimus qn̄ terminalis sillaba dictiōis est p̄ma seqn̄tis pedis. ut humano capiti nisi ēcletica sequat̄. ut arma uirūq; cano. hic rum non facit cesurā. sed tm̄. no. & ie. ītroie. q p̄mus ab oris. sequēte encletica iō nō fit cesura: qa ibi ē accētus tāq̄ unius dictionis. nec licet ibi ad r̄spiciēdū maiori fit aūt pleruq;

Cesura idest diuisio post duos emersos pedes pricipio.s.tertii pedis. & alter dr pētimemeris idest semignaria.qa ex duobus pedibus fit pce dētibus qsi p qtuor sillabis acceptis siue qtuor sint tm siue plures ut ī bis exēplis. QVI fit me/cenas. Titure tu patule. Bella p emathios. Quis furor o ciues & huiusmōi. Que diuisio usitatissima est & licet qd pcedit sit miuus q qd sequit medietas tn dr. Optīe nāq cōgruit ex ipa pla tiōe ut intali loco diuidat metz & altera medi/etas a dictiōe sumat initiū. QVe medietas per se dcā ī alio gnē metz facit. ut fit sūmus nemore pnte finis n pugna coronat. Tale ē illud Boetii. Felix nimiū priō etas Cōtenta fidelibus aruis. hoc potes sic incipe. Iā posuit metas felix zc. Sūptibus et puis cōtēta etc. Est & alia cesura: que fit post tres emersos pedes ī pricipio qrti. & dr etimemeris id ē seiseptēnaria:quā īterdū iocūdū est inter serere:si cesura nō fit intertio pede.ut facta puta quecūq iubes. Preterea sūt due cesure ī pricipio qnti sed nō ita pricipales Secūdi ut o curas hoīm.qnti corrodunt hoīes. libertino pre natū. que cesura raro fieri debet qa īfine qnti bissillaba dicto nō bene sedet. Sin aūt diuisio fpiat nō īpricipio ped: sed ī medio in pprie Cesura dr ut mater erat sine prole sua plus ope īterdū dānat:uniq uolūtas hoc ē diui/sio īprole & indānat quā antiq Titetrocha iecit

intẽtio pede uocabãt. In quarto Tetrabucolit' tompton Trochaico Ideoq̧ si esset p̄se Trocheus esset. In aliis pedibus casu fit nõ serio: uel ut quidã uolũt Tetrabucolicompton dicebant: qn̄ q̄rtũ pedẽ cũ dictiõe ĩmĩari ĩueniebãt hoc mõ.

Fronde super uiridi sunt nobis mitia poma:
Castanee molles: & pressi copia lactis.

QVOD ĩde nomẽ accepit: qa in buccolicis sepe r̃pit̃.

De alternatione pedum.

Nec est omittẽdũ q̄lit̃ pedes ĩ carmĩe alternẽt ut quõcũq̧ ip̃os posueris ĩexẽplis p̄muĩtus existas. Cũq̧ dactilus ĩ q̄nto loco s̄p esse debet de aliis: q uariant̃ distinctio annotãda est hoc mõ.

Nil ualet utilitas nisi quã comitat̃ honestas
Mens generosa cito p̄cibus sup̄ata mouet̃
QVi nullum ledit raro leditur ab ullo
Nõ explorato uirtus incorpore torpet
Suscipit oblatos sapiẽs innitus honores
Pena minus ledit subito quecũq̧ paratur
Excessũ generãt praui dolor uel ira parẽtes
Seruulis timor est q̄bus nil nisi pena timet̃
Fortis in aduersis & p̄uidus esto secũdis
Frõte uerecũda mens cõscia sepe notat̃
Vultu non animo mulier blãditur amanti
Laudes nõ macule tenui rumore feruntur
Dilige sic alios sicut te queris amari
Frõde sub arborea lassatis querit̃ ũbra
Bigratus nunq̄̃ meritĩs satiabr̃ ullis

Nō credis quicq̄d tibi phama r̄uelat inanis
Que nō solus habet mala sūt leniora ferēti
QVicq̄d uult pagit sapiēs que uult sapiēter
Optat inexpertū nouitatis amica uolūtas
Assiduus custos auidū facit esse latronē
Certa uolubilibus non est supassere sedes
Ferre patiēter onus quod meruisse fateris
Tegminis alternitas uitiū nō tollit iniquis
Quisquis hr̄e cupit: cupiat quod possit hr̄e
Oscula plus ledūt hostis q̄ uuluus amici
Ars facit īterdū: quod fires non potuere
Nullū flere uetes accepto uulnere duro
Cū te possit egens inte cognosce rogante
Absentis partem studeas in lite tueri
Incōstans est quicq̄d agit mutare paratus
Nemo sic preceps causas aperire latentes
Nō est armatus: cui sunt sine uiribus arma.

Inuēiunt̄ & alii pedes in uersu heroico. sed pre/dictis saltē in tēporibus eq̄pollet. ut parietibus nouitas latet intus opata uenustas. Tenuia nec latie tenuis nisi argilla tenuia labāt. hos oēs inci pit ꝓcelleumaticus. fluuioꝝ rex rhendanus. hic est anapestus: uel possumus trahere cōsonātem scđe sillabe ad p̄mā ut ī tractatu uocaliū dictū est. patet igit̄ ex p̄dictis heroicū carmē. xxxii. figuratū esse. & pedes quādoq3 similes quādoq3 uarios habere: quod per eorum p̄dictas alter/nationes enucleare uideri potest.

De licentiis metrorum.

Restat de auctoꝝ licẽtiis dicere qbus cõtra ea qdã sũt sepe ĩ nũo ĩueniunt̃ fecisse. Breues enĩ breui occasiõe ꝓducũt. qñ ultĩa sillaba dictiõis post aliquẽ pedẽ r̃manet uel aliq̃ ẽcletica cum ꝓ liqda & muta sñ aliq̃ duplici seu ꝓ cõsonante que dr̃ hr̃e dimidiũ tẽpus cũ etiã solo sue auctoritatis põdere: & hec ĩ q̃tuor locis r̃piunt̃. In secũdo pede ĩ tertio. ĩ q̃rto. & in qnto. In scđo: ut cerasq; stratas maris dirimõq; xantõq;. Dũ sang uis ĩerat. si dederis aliqd. mors ecce ñ tardat. & omni labit̃ hora. In tertio. oĩa uicit amor: et nos cedamus amori. qa licẽtia usi sunt frequẽter. & nobis etiã cõcessa ẽ nisi eã sepe uelimus haber̃. Correptã. n. ĩtali loco ꝓducere possumus ꝓductã uero nequaq̃ uel nũq̃ corripe. Ideoq; in pnci pio pedis potiusq̃ ĩfine licẽtia repit̃. In q̃rto aut Tertio. Assuetus coluber acceder̃ & ũbre. Tantalus et sene periit ĩiuria mẽse. Si nr̃a ficus erat cuius ĩ robore mullũ. In qnto: ut que pax longa r̃miserat arma noua r̃pabit sed hoc maxĩe r̃pit̃ uel inuenit̃. Hñt & alias licẽtias de qbus supius dictũ est. QVõ. s. uocalẽ de metro subtrahãt et m. & qñq;. s. QVõ. n. non sp subtrahãt uocalẽ sem quẽte uocali ĩ alia dictiõe. Geminãt quoq; licẽtia ĩ uno pede; ut tu ne ille eneas quẽ dardanio Anchise. hic spõdeus ẽ ĩ qnto. et uocalis añ uocalẽ seqñtis dictiõis. Similiter. Stãt et Iuniperi Castanee irsute. Euritidos soles aut ĩsani altide

Que due ĩeodẽ uersu sepe ĩueniunt: ut Castori amicleo: & amicleo polluci & tres uel q̃tuor se/pissime ut munera sũt lauri et suaue rubẽs Iacĩtus. Tunc cũ ad canitiẽ et nostrũ istud uiuere triste est. Quibusdã uideť q̃ saltẽ insexto pede hmõi hr̃e possumus hoc mõ. obuia iusticie tua mẽs sp̃ pfida ergo es.

De necte metri.

Gramaticã quoq; rõnẽ excedũt nõnullis ĩ locis qđ p patrominica uideri põt. que qñq; pluriũ sillabaꝝ metri necessitate faciũt q̃ esse deberẽt ut atlãtiades p atlãtides. qñq; paucioꝝ ut deu/calidos et gtm̃ pluralẽ sepe sincopãt. ut uirũ p uiroꝝ gargaridũ p garganidaꝝ. dñt: et ñ Tindaridũ p tĩdaridaꝝ. Indupator p Imp̃ator. uasto ĩpete p ĩpetu p̃hẽne fõte p p̃hẽdi. fõte celeste sagitta p celesti here p heri. cõcubitu p cõcubitui mare rete p mari reti. Exempla de mare demare tãq̃ soluũť rete leones. et qñq; diuidũt sed nõ nisi cõposita: ut septẽ subiecta trioni. Similiť ĩuerbis demũt uel apponũt: ut cõmorit p cõmouerit dicier pro dici: que omĩa studiosius huius artis exquisitor diligenter attendat.

Accessus ad pentametrum.

Ostẽso quõ exametꝝ debeat fieri & q̃liť p suos pedes possit uariari. assignato etiã q̃bus licẽtiis auctores sunt usi et quos ĩ gramatica faciũt excessus portu iã uiso sed nõ dũ app̃hẽso adpẽtametꝝ flactamur articulum.

Pentametꝝ tales recipit pedes: q̃les exametrũ

dactilū & spondeū. trocheū etiā si ultima sillaba fuerit brēuis. hēt. n. q̄tuor ītegras pedes & duas cateleticas sillabas ꝑ qnto pede. unā ī medio: et alterā īfine diuidit aūt pētametꝝ ī duas medie/tates: quaꝝ utraq̄ dr̄ pētimemeris idest penta/metri medietas uel seīqnaria duobus pedibus ꝑ q̄tuor sillabis cōputatis idest qnta: q̄ r̄manet dr̄ Cataletica qa post diuersos pedes sic pēdet qđ nulli eoꝝ est cōmemorāda ut q cecidit sta/bili nō erat ille gradu. vñ metꝝ cataleticū dr̄: ī quo abundat sillaba ut est istud de scā Agata martiris ecce diesagate ut post tres dactilos sp r̄manet sillaba et dr̄ trimetꝝ dactilū acathaleti/cū est īquo nihil abundat: ut oīa exametra et ē sciēdū q̄ pma medietas pētametri adhibitū po/nētis uarios pedes habere pōt ābus. s. dactilos uel spōdeos uel dactilū et spondeū uel spōdeū et dactilū sepius tñ liquē dactilū hēat et sillaba que abūdat dēt esse lōga. Vltīa uero medietas non nisi heroica dactilica esse pōt et remanens esse potest longa et pōt esse breuis. Que omnia melius exemplis dilucidantur hoc medo.

Quid deceat fieri nō uidet ullus amans
Dulce puella malū nescit habere modū
QVo plus sunt pote plus sitiuntur aque
Discant pastores quid uelit ara iouis
Tarda solet magnis rebus inesse fides
Non bene celestes impia dextra colet
Et quanti superis pectora flere uiri

Res est solliciti plena timoris amor
Si post duos pedes breuis inueniatur sillaba licentia est.
Vt me iuuat & ledit ille pudendus amor Et qua tu biberis hac ego parte bibam. Si uero uideatur iul/tima mediante spondeus esse diuidi debet sillaba, & fit dactilus. Vt impia quid dubitas De ianira mori.
Nunc mare Nunc silue.
In pentametro etiam quid comedius fiat uideamus.
Congruum quidem est finem extrane medietatis interdum ad finem primi referes hoc modo. Non pudeat iustas ingeminare preces. Fallitur augurio spes bona sepe suo
Nec post duos pedes sepe fit monasillaba dictio ne uersus a uo distrahatur cursu. utque sequitur me non ambulat intenebris. Sequens medietas semper debet a dictione incipi ut in omnibus predictis ostensum est. Nam si dicas. non leuit non numeratur harena maris nusquam falsus est uersus: nec tamen recipiendus: quia non est diuisus.
Preterea studeas bissillabam dictionem in fine ponere Monosillabam uero & tetrasillabam trissillabam uero rarissime. QVod quamuis sine uitio fieri possit. ut ultra oblatorium uilius est pretium. Maxime tamen ouidius uitauit. QVi horum hi supponendi sunt.
Hoc idem de huiusmodi uersibus est obseruandum: quod exametris semper apponenda sunt & quasi quodam sotiali federe copulandi licet. n. sine istis plerumque illi reperiantur hi. n. sine illis minime. Eorum autem tam constructio quam sententia: uel ex ipsis pendet ac suppleatur: ut uix equidem credat. sed cum finit prima simili nulla ratam debet testis habere fidem. Vel si utique plenam habet per se sententiam.

quod ī pētametro dr̄ cōfirmatio dēt esse:& q̄si
expositio p̄cedētis.ut cātemus sotii dn̄o cante
mus honorē.dulcis amor christi p̲sonet ore pio
Nā qm̄ p̲uerbialit̄ dici possit n̄ hīto r̄spectu ad
aliquē.ut īpia sub dulci melle uenena latent.qđ
facturus exis dn̄e distuleris & hmōi.sed q̲a suo
exametro aliquod sp̲ p̄stat supplemētū nec de
eius sensu quicq̄ dēt esse residuū : qđ ad tertiū
reseruet̄ uersum:ut exepla ubiq̲ eni enucleant.

Dū felix fueris multos numerabis amicos
Tempora si fuerint nubila solus eris
Passibus ābiguis fotuna nolubilis errat
Et tantum constans inleuitate sua est
Ludit in humanis diuina potētia rebus
Et certam pn̄s uix habet hora fidem
Ona corpus alunt animus quoq̲ illis
Immodicus cōtra carpit utrunq̲ labor
Pascit̄ in uiuis liuor post fata quiescit
Cū sūmus ex merito quenq̲ tuet̄ honor
Vt recreat inūdū uehemēs lux solis ab ortu
Et lustrant animum sic tua uerba meum

Quare hoc metꝝ dicat̄ ẹligiacū.

Dicit̄ aūt hmōi metꝝ q̲.xi.pedes hēt elegiacū
q̲a miseroꝝ facta tp̲e ātiq̲tus descibebāt.Amo
res.s.naufragia: Exilia:& epithauia nūc aūt his
carmībus cuiuslibet rei materia notari pōt: sic̄
exāetris.vn̄ oratius.Versibus īpiter iūctis q̄ru
monia p̄mū Post etiā īclusa est uoti sn̄ia cōpos.

QVomō metrū monoculon.

Sciendū est: q̄ illud metꝝ dr̄ monoculon idest uniforme: ī quo unius gn̄is uersus cōtinet: ut he roicū: que Virgilius: & alii cōposuerūt. dicolon est: quod duo gn̄a metroꝝ cōtinet: ut elegiacū: qd̄. xi. pedes diximus hr̄e: q̄a examenter cōtinet & pētameter: quo Ouidiana opa facta sunt ex/ cepto magno. Tricolō dr̄ illud metꝝ qd̄ tribus generibus metroꝝ cōficit: ut ī horatio et marti ano: et boetio īuenies: Eorum uero que diuersa gn̄a cōplectunt. Aliud est distrophos. aliud est tristophos. aliud est tetraphos. Distraphos est: qd̄ post duos uersus repetitiōe eiusdē gn̄is uer sum hēt: et sic de aliis. Strophus. n. dr̄ cōuersio: ut ī elegiaco fit: ut post duos sp̄ redit ad exame trū: Ideoq̄ dicolon distrophos elegiacū metrū dictū est possūt et alii uersus q̄ pentametri pro uolūtate scribētis heroico adiūgit: ut nox erat & cęlo fulgebat luna sereno. Int̄ minora sydera. Colō dr̄ ubi nihil r̄manet post duos pedes. Co ma ubi post duos pedes sup̄ ē sillaba. Periodos ubi plena ē sn̄ia. īterp̄tat aūt colō mēbꝝ. coma īcisio: & periodos clausula. Cuius edon & coma ptes dn̄r.

Dr̄a īter metꝝ & rithmū.

Hic breuiter nota īter metꝝ & rithmū dr̄am. Rithmus ē certus nūs sillabaꝝ: siue dimensiōe tp̄m: in quo duo considerātur que nō in metro paritas sillabaꝝ et cōcinditas infine dcōnū hoc modo. QVisq̄ studet fari ueꝝ dignus est potiri. Verū est aūt rithmus a numerando dictus.

Que carmina lirica dicantur.

Lirica carmīa dnr: que ex multa metroꝝ uarietate cōstāt: ut ode oratii: & Epodon. Iuni sunt laudes inqbus similit̄ paritas sillabaꝝ cōsideratī p distīctiōes ut pmo dieꝝ oīm etc. Tertie sūt lamētationes. Epigrāmata sunt sup scriptiōes. Epitaphia sūt super Tumulos que oīa metrice describūt. Poesis dr̄ opus multoꝝ libroꝝ metrica fictiōe. Poema opus unius. Poetria ars ipsa.

Que metroꝝ uarietas sint inuente.

Que aūt de metro huc usq; dicta sunt sufficere uidēt̄ nisi querētiū īstātia tpūs etiā uariatiōes exigerēt. qđ potius curiositatis pactū puto: & qdā uerboꝝ elegātia q̄ nec te aliq. Ex quo enī poetaꝝ labores disciterunt. Iuniores se magno mari cōmitter̄ n̄ audētes. ī puis lacubus cimbis negati sunt. Et qa uis cētenariū accingūt adiocūditatis augumtū: & ad mulcorē ariū suas īuenerūt carmībus facetias: qs paulisp distīguere neoptolomis pcepimus expedir̄ putāt. n. et nō sufficer̄ q uas ē auratū nisi sit artificio operoso decoratū.

De uarietatibus heroicoꝝ.

Hoꝝ igit̄ alia sūt leonina. alia cādata. alia recipca. & sic de multis aliis. Leonina carmīa dnr in qbus sextus pes similitudine uocaliū et cōsonātiū cōcinde respōdet. Vltīa sillabe scđi pedis et pme tertii hoc mō. vt leo uir fortis cōtēnit uulnera mortis. Manula trūcari q̄ turpit̄ illaquari.

Quod idē faciūt cū pentametris.

Idē faicūt cū pētametris utriusq͡ʒ medietatis fi/
ne cōcordāte hoc mō. ꝓuida mēs curis ītendūt
sepe futuris. Que nūq̄ mutat licere putat.
Leonina dnr̄ ab īuētore leone: q p̄cipue ac pri/
mus his utebaẗ uersibus. & nota ī hac metri ua
rietate uersū sepe fieri a duobus ita q̄ si astutus
fuerit īceptor nihil r̄seruabit finiēti: q̄ cōcinde
r̄spōder̄: ut si dicat pugnauit cesar n̄ ē hic finis
īcesar. qa nulla dcō īuēiẗ ei cōcīda sic nec istis
latro timet furcas. Sūt modice noctes. sepe do
let t̄pis. vile facis carmē & hmōi. Statis tn̄ pōt
recipi si īsola deuiauerit cōsonāte q̄ ē īter duas
uocales hoc mō. Tāgere fortis onus nō dignaẗ
nisi solus.

De Caudatas.

Caudata carmīa sūt illa: que īsexto pede cōcin/
de respōdēt hoc mō penultīe sillabe uocalē: &
qcqd eā seq̄ẗ cōmune hn̄t hoc mō. Perfidus al/
terius dānis ut pectore gaudet. Figer̄ se tristē
simnlatis fletibus audet. Cui tua blandiẗ facies
īcognita praue. qd tibi sit m̄tis sētiat ille caue.
QVe cauda iducbus uersibus cōsideraẗ admīus
ꝓcedere aūt pōt quousq͡ʒ dicto non repetaẗ: qđ
postea uitiū eēt ut amar̄. Cubare: iuuar̄ etc̄. nisi
certa fieret cā. ut Qui sūt q tecū studio crutiāẗ
auari Qui sunt q minui sua nō patiuntur aurai.

Caudata uel cātica: & leonina & uētrica.

Non sublimatur fatuus si precipitatur
Si qua regēda datur sibi res qa notificaẗ
Corruit elatus tumida ceruice uocatus

Prouidus armatus seruat utrunq; latus
Improba me quedã lesit sex nox sua rursũ
Cogit: ut accedã sed solitũ r̃sumere cursũ
Vt laqueis amor dulci modulamĩe uocum
Est ubi tãtus amor non habet ira locum.

Notãdũ quoq; est: q̈ sub hac finali cõcinnãtia multe metroꝝ uarietates r̃piũt: q añ q̈ ad eoꝝ finẽ ꝑueiat. Alias hñt ĩ scd̃o & q̈rto pede cõcinnãtias uel iũctura ꝑmi & scd̃i pedis cũ iũctura tertii & q̈rti: et eoꝝ quedã sũt dactilica et q̃dã nõ dactilicoꝝ quedã sunt cõiũcta: & quedã disiũcta: & quedã neutra ut exẽplis euidẽt õndit.

Dactilica coiuncta.

Clarus honore ĩteriq; decore poeta notatur
Cuius amena lepore camena preesse ꝓbatur.
Dũ bñ ludere uel cito currere te monet hora
Ocia contere: uiribus utere: frangito lora.
Pellẽ noxia: uelle salubria si properemus
Regna uirentie fine carẽtia ꝑcipiemus.
Securus maculis purus petit ethera digne
Ignauus merito prauus cruiatur in igne.
Securus purus maculis etc̈. Ignauus prauus etc̈. heri solidi dicatur.
Sepe notet q plura notet qa uix retinẽtur
Exquoqtur quicqd capit̃ cũ pauca docẽt.
Audio turpia sentio tristitia profero bella
Cũ sit cursito nõ bene milito inesta puella.
Audio sentio turpia tristia zc̈. cũ sene non bñ cursito milito zc̈.

De Adonicis.

Adonici quoq; uersus plerūq; caudati sunt. dñr aūt adōici q ītres diuidūt ptes quaꝝ queq; primū hēt dactilū: & ii multiplicit̄ uariant̄ hoc mō.
Imbre fugato uere nouato dulce canamus
Tempore leto corde faceto metra feramus.
Vere decenti rore madenti prata uirescūt
Sole calenti flore uirenti gramina crescūt.
Mellifluorum uitis agellus uernat odore
Mille coloꝝ florida tellus gaudet honore.
Rē tibi pandā se mihi blandā pbet amandā
Gemma berilli forma sigilli sit deus illi.

Adonici triformes.

Alii sunt trium concīnitudinum : que fiunt in iuncturis pedum hoc modo.
Nata dei misirere mei lux alma diei
Tutus ero si quesiero te pectore uero.

Quatriformes.

Alii sunt quatuor concīnitudinum hoc modo.
Ars ueneris: teneris pueris nocet īde seueris
Illecebris crebris fuerit ipa febris muliebris.

De reciprocis.

Reciproci sūt quoꝝ alter ē pētameter & pma medietas exametri est ultīa pētametri hoc mō.
Non erit ulla diu celebris furtuna pteruis
Sors quoq; praua bonis non erit ulla diu.
Mira notare potes tutū fernoribus aurū
Frigoribus laurum mira notare potes.

De serpentinis.

Serpētinoꝝ caude referunt̄ ad hora hoc mō.

Roditur a tergo facie dilectus at ille
Omnia tranquille ꝑ tp̄e ſert ſapit ergo.
Hic nō triſtat̄ quē liuor murmure cedit
Cui quia nō ledit uulnus inane datur.

Intercalares.

Intcalares dn̄r ab itercalādo id ē intponēdo qꝛ idē uerſus q̈tuor uel qnqꝫ interpoſitis q̈ter uel qnqes r̄petit̄. vt īcipe menalios. ducite ab urbe domū. īpia qd dubitas. Tp̄a noctis eūt & hmōi.
Laquearios dn̄r q multis ī locis adtectis ſimilitudinem diſtincte copulantur ſed hoc modo.

L ra igna gladi feri ubi
e pit io um entis qꝫ
R ca apra ſpoli rapi ini
us m ris ar s ens micos
I fa īgra laq cupi ra
d cit uibus is dis baris
A i & le pen trepi quaſi

Hec iūctura pedū nulli grauitate ſcd̄a
Nec magis ac uires exigit illa tuis.

De retrogradis

Retogradi ſūt: quos ab ultīo pede īcipe potes ad cap̄ reddendo uerſū habere hoc modo.
Arte loquor mira reprobū ualde mouet ira
Ira mouet ualde reprobū mira loquor arte.
Retro tibi ſcādo quicq metro tibi pando
Pando tibi metro quicqd ſcādo aibi retro.

De citogradis. dūt hoc mō.

Citogradi dn̄r q ītres diuidunt̄ ꝑtes & cito ca

QVisquis nulla ueretur rite beatus habet
Omnia quis trepidabit curis se cruciabit.

De Bicipitibus. hoc mō.

Bicipites sunt qui exutroq; capite concinnant
Verba superba negat pauidus pn̄te potente
Dura futura timeas postq̄ sunt certa repta.
Inse r̄deūtes sūt q & catenati dici possūt īqbus
uerboꝝ r̄petiōe finis ad pn̄cipiū r̄ciprocat̄ hoc
mō. De redeūtibus īse siue cathenatis

Me tibi iūgit amor:sed amor q me tibi iūgit
Scribere fecit opus sed opus qd̄ scriber̄ fecit.
Mitto repente tibi sed qđ mitto tibi repēte
Pignus amoris erit sed erit q̄ pignus amoris.
Pectore sp̄ habe sed habe sic pectore semp
Cogat ut esse meum te firmiter esse peuū.
Preterea fuerit uersus quos ordine iectus
Descēdens relegas & bis habebis eos hoc mō
Viuas francorum rex fortis gloria dulcis
Frācoꝝ ꝓbitas sapiēs dux mitis honestus
Rex sapiēs hostis destructor spes bona pacis
Fortis dux destructor fraudis uiris amator
Gloria mitis spes bona uiris culmīe Cęsar
Dulcis honestis pacis amator cęsar & alter
Pendet item uocum series ubi linia metri
Nil poterit recta significare uia
Nomina tūc primo ponēs & uerbo secūdo
Nominibus r̄feras singula uersa suis hoc mō
Estas.bruma.iuuēta.senectus.largus auarus.
Vest.nudat.emit.contemnit.diuidit auget

Aua nemus phama preconia diuitias res
Gramina fronte nece senio datione retenta.

De constitutis solummodo
ex monasillabis.

Sunt quoque nonnulli quos monasillaba tantum
Constituunt & quos non nisi uerola duo hoc modo
Hic.dat.ut.hec.det.se.nec.ob.hoc.hic.uir.
dat.ut.hec.se.
Vult rem.pro.qua.res.dat.uir.hic.hec.dat.ob.es.

Duarum dictionum ut isti.

Vociferebantur Constantinopolitani
Innumerabilibus Sollicitudinibus
Sunt & alii qui uersifice proferri possunt. Ita ordine conuerso.
Roma tibi subito motibus ibit amor.
Possunt & aliis pluribus modis proferri uersus heroici uariari.
Sed ne ultra protrahatur opusculum.
Ceterum studentium exercitio relinquatur.
Hec tam multiplici forma distinta notaui
Vendicaturi qualibet ira queant
Sicut & intriuiis capitur de pluribus una
Sic metri species uni placere potest
Quem tamen antiqua potius iuuat esse laboris
Liber ab his edat metra soluta modis
Gloria pieridum uigili super ardua cura
Vadit & ingenium summa probat arte locandum

Id quoq; fine uetant: & ineuum ppetuari
Dant pugili qcūq; suo sua munera sūt hec
Ordine quod dicit nomē mōstrabit amico.

FINIS

Sedente Sixto. iiii. Pont. Max. Anno Christi.
MCCCCLxxxIII. Impressus est hic libellus.
Rome in domo Nobilis uiri Iohānis Philippi
de lignamīe. Messañ. eiusdē. S. D. N familiaris
Anno eius Tertio. xvi. mensis Octobris.

